Год. VI. София, 6 април 1931 год. Брой 81

Годишен абонамент
За България 80 лв.
За странство 160 лв.
За Америка 2 дол.

Обявления: 2 лева кв. см.

Брой 2 лева

СВОБОДНА ДОБРУДЖА

СЕДМИЧЕН ВЕСТНИК ЗА НАЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Записване на абонаментите се придружава съ сумата

Основатель: Д-ръ П. Вичевъ

Уредиа редакционенъ комитетъ

Печатъ „Д. Набоянъ" — София

Главенъ редакторъ Д-ръ Л. Панаевъ

ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Много страдания и мъка понесоха народнитѣ маси. Много кръвь и потъ се изсмукоха и изсмукватъ отъ изнемощялата имъ снага. Войни, разорения и погроми разкъриха смъртна коса. Нови ужаси се подготвятъ. Робия, обезправяване и безпощадна експлоатация гнетятъ народитѣ.

Добруджа се огъва подъ бремето на робския режимъ. Имота на добруджанеца е разграбенъ. Трупа му се изема като ангария, или пъкъ като продуктъ — храни, добитъкъ и пр. Семейството му е разорено. Безчестятъ се жени, деца! Училищата сѫ затворени. Народнитѣ будители избити или лежатъ изъ зандаитѣ. Голѣма часть отъ народа е прогоненъ и влачи гачкия и горчивъ животъ на бѣжанцитѣ. Кръвь плисна ежедневно тамъ!

Бѣдна нацаесть е връхлѣтяла Добруджа. Народа пъшка. Свободата е погребана!

Палачитѣ потриватъ ржце. О. Н. — Пилатъ — измива окървавенитѣ си пръсти. Злощобенъ вой на дяволи прорязва добруджанскитѣ поля!

Камбани възвестяватъ „възкресение".

Добруджанското сърце се свива отъ болка устнитѣ сѫ въ непоизказана заклина и проклятие. Безмълвна клѣтва снове отъ село на село, отъ човѣкъ на човѣкъ. Съзнанието се прояснява, вѣрата за по добри дни се възвръща.

„Ще възкръсне, ще възкръсне" тръпне въ борчески стремежъ оголялата добруджанска снага.

„Ще възкръсне свободата" отгласятъ милионитѣ сърца на обезправенитѣ и експлоатирани на земята и този общъ стонъ се надига, засилва се, за да оттрѣхне тежката надгробна плоча.

Възкресение на свободата наближава!

Съ общи усилия и братска помощь угнетенитѣ ще възвестятъ своето освобождение! И обраснали добруджанци ще си отдѣхнатъ. Ще тържествува мира и творчеството!

Пранника на свободата.

Да работимъ за него. За деня въ който сърцата ще се радватъ, болката ще се забрави и ще можемъ обгрѣнчени да се позавръщнемъ.

Възкръсна, възкръсна!..

Опровержение

Нѣкой романски вестници („Универсулъ" отъ 26. III. и др.) съобщиха, че на 23 мартъ т. г. 12 комитаджии, въоръжени съ пушки, револвери и бомби, сѫ се явили въ гората Каракуръ (силистренско). Комитаджиитѣ сѫ носили съ себе си много чували съ пропагандистически манифести и вестницитѣ „Свободна Добруджа" и „Добруджански гласъ". Вестницитѣ и манифеститѣ били разпространени изъ селата.

Понеже нѣкои български вестници („Зора") предаваха горнитѣ измислици като чиста монета, реакционния комитетъ на „Свободна Добруджа" е принуденъ категорично да заяви, че „Свободна Добруджа" нѣма нищо общо съ каквито и да било въоръжени комитаджийски банди и той не е пращалъ никакви вестници съ такива.

На Комитета сѫщо не е известно за сѫществуването на в-къ „Добруджански гласъ". Този фактъ ясно говори, че легендата за чували вестници носени отъ комитаджии е измисленъ претекстъ за нови разкаванія тормозъ надъ добруджанското население, които се извършиха.

Редакц. Комитетъ

Арестуванитѣ въ Варна

пребити отъ бой

Отъ Варна ни съобщаватъ, че арестуванитѣ презъ м. януарий т. г. въ връзка съ някаква „конспирация", между които имаше и 5—6 души добруджански дѣтеля отъ Варна и околията, а тамъ сѫщо тежъ е и Мимчо Димовъ отъ Новипазарско, сѫ били пребити отъ бой.

Спазъ като сѫ били бити и изтезавани отъ мѣстни полицаи, пристигнала специяленъ група полицаи отъ София, които сѫщо ги подложили на изтезания. Всички спазъ като сѫ бити, нощно време сѫ изкарвани въ нощ и заплашвани, че ще ги убиятъ, ако не признаятъ онова което е нужно на полицията и пакъ кръшани и бити въ обществената безопасность. На известния добруджански дѣтелъ Рашко Чорбаджиевъ отъ побойницитѣ е счупенъ крака. Бил вече два месеца отъ както е изпраченъ въ затвора и още не може да стъпва и по всичко изглежда ще остане сакатъ. Говори се, че между арестуванитѣ имало единъ който е полудялъ отъ побоищата.

Изнасяйки тѣзи тревожни известия за арестуванитѣ добруджанци противъ които въпреки стараниятa на полицията, още не могатъ да се скъсатъ обвиненія, ние протестираме срещу насилията и варварства на който сѫ подложени, тия невинни борци и искаме незабавното прекратяване на следването и пускането имъ на свобода.

Добруджанската емиграция трѣбва да продължи съ удвоени усилия борбата си за освобождението на арестуванитѣ и спирене произволитѣ надъ борческитѣ движения въ България.

Въ Провинцията

вилнѣе страшенъ тероръ

Пишатъ ни отъ Разградско:

„Тукъ въ Дели-Орманска вилнѣе страшенъ тероръ, който може да съперничи съ достойство на Чъркезлийскитѣ времена. Отъ всичко онова, което стана тукъ, човѣкъ не може да не се възмути отъ дъно душа, пъкъ ако щете и да не се поизплаши.

„Ние бѣжанцитѣ, които избѣгаме отъ кървавия режимъ въ Добруджа, сѫ нищо не можемъ да различимъ този режимъ отъ тоя виненощъ изъ този Делиормански край, освенъ съ това, че тамъ сѫ цинцари и власи, а тукъ „българи".

„Отъ знаемитѣ факти на теворъ упражняванъ надъ несъ бѣжанцитѣ, достатъчно е да Ви споменѧтъ само нѣкои, за да Ви стане ясно при какви условия живѣемъ.

(Тукъ ето ни описватъ случаята отъ началника на поцата въ с. Заветъ, който ние поместяме на друго мѣсто въ настоящия брой на в-ка и за когато имаме сведѣнія порано, писмото продължава).

„Въ село Узунджа Аланъ известнитѣ витиенъ чѣнъ на В.Д.Р.О. Петъръ Бѣнчевъ си е разпоселъ поиса и напълно диктаторствува въ селото. Тормози както бѣжанцитѣ, тъй и мѣстното население. Въ 1928 год. той бѣше се почувствалъ малко застрашенъ перибейството и за да си обнгури подкрепа отъ своя хора ходи въ Добруджа и си докара нѣколко родини съ помощьта на които внесъ тормози както селото Узунджа-Аланъ, така и околитѣ.

„Веднъжъ въ една кафе съ единъ виденъ селянинъ той заплаши последния да не се бърка въ работитѣ му, защото ще изпита умрѣзата му. И наистина следъ деветина дена изчезнаха три непознати за селото лица и никитѣ както въпросния селянинъ, така и други двама и си бѣхтъ до кръвь".

2. Въ село Синджирли-Куйджукъ настоятелството на Д-во „Добруджа" бѣше въ ржцетѣ на хора които не искаха да бѣдатъ оржия на В. Д. Р. О. Избратенъ на утвърждение протоколъ за избора не бѣше утвърденъ отъ И. К. на съюза, защото хората избрани отъ емиграцията не сѫ били тѣкмо

За зла честь на бѣжанцитѣ, обаче, внезапно умря увлекаемия отъ всички бѣжанци предсѣдателъ на Д-ското бей Петъръ М. Тепелиевъ, и веднага следъ неговата смъртъ въ селото наше Георги Йордановъ членъ на „Висшия Съветъ на Съюза и членъ на В.Д.Р.О., свика едно събрание и назначава само за форма предсѣдателъ Петъръ Мезевъ, а за секретарь конкуриръ Йордановъ Яневъ членъ на В.Д.Р.О. който фактически ще ръководи Д-вото.

Написватъ протоколъ, обаче полицеи го само единъ човѣкъ, защото хората не сѫ съгласни съ това. По този случай инсъ и в-къ „Добруджа", обаче предаха случаи съвършенно фалшиво".

Това сѫ само нѣколко изъ милиоритѣ случаи на насилия на които е подложена добруджанската емиграция.

Селянинъ отъ Синджирли Куйджукъ

Протестъ съ осѫждането на бѣжанцитѣ

Пишатъ ни отъ село *Шекере — Разградско*:

Тукъ преди нѣколко години бѣше осѫденъ беловарски добруджанецъ Алеко К. Гоцовъ. Напоследъкъ се правятъ постъпки да бѣде той отзетенъ понеже билъ пенсионеръ. Истинскитѣ причини обаче сѫ ние, че на 9 XI м. г. въ селото ни правителството загуби изборитѣ за окружни съвѣтници. „Тоя свои неуспѣхъ правителствениятъ партизанинъ ядно съ разградския Околийски Началникъ и старшия полицеиръ заедно съ шекерлийския полицеистъкъ, преписватъ на бѣй Алеко когато обвиняватъ, че билъ Вичевистъ и не знаелъ още какъвъ си, макаръ и той да е 30 год. партизанинъ на Либералитѣ.

„Отъ писмото което последва отъ Главната Дирекция за настояване на бѣжанцитѣ всичко лично, че нѣма подадено доносическо заявление.

„Ние бѣжанцитѣ питаме: до кога този тормозъ надъ несъ и гавра съ нашитѣ интереси? Та нашия срещу партето земи което дѣржавата по дѣлгъ ни дава ще трѣбва да проядемъ сѫществата си и да станемъ партизани на Стоцовъ?

„Но ние питаме и нашитѣ „водачи" отъ съюзъ „Добруджа" кѫде сѫ тѣ да защитятъ интереситѣ на бѣжанцитѣ когато тѣ тъй грубо се тъпчатъ отъ тъмнитѣ патрони? Или тѣ се грижатъ само за сенсетиранитѣ имоти на нѣколкото български чорбаджии въ Румъния и за осигуряване топлите си чиновнически мѣста, а отъ насъ само искатъ пари.

Но нека и тѣ и чорбаджиитѣ имъ да знаятъ, че съ тоя начинъ на действие не ще спрятъ добруджанската емиграция отъ борческия й пътъ".

с. Шекере
31. III. 931 г.

Група бѣжанци

Кредитъ и отъ парите за Кереневъ

Началникъ за който разправятъ, че злоупотрѣбилъ надъ 50,000 лева

Въ с. Заветъ, Разградско — началникъ на поцата е Недѣлчо Дасковъ, който е протеже на В.Д.Р.О. За сѫщия се носеше слухъ, че него представителя на бѣжанцитѣ въ комисията е злоупотрѣбилъ надъ 50.000 лева отъ парите за Кереневъ отпуснати за бѣжанцитѣ. По този случай се бѣше произвелъ инцидентъ, който както разправятъ установилъ, че сѫ крадени отъ бѣжанскитѣ стоки.

Научили за това обаче, тарторитѣ на В.Д.Р.О. веднага се разтичали да спасяватъ своето протеже. Чрезъ Ст. Бозъгуеновъ и Т. Ранкиновъ тѣ заплашили бѣжанцитѣ да извъртятъ показанията си въ полза на злоупотрѣбителя.

Ние обръщаме вниманието на Г-нъ Разградския Прокуроръ и питаме: може ли да се дѣржи на служба единъ човѣкъ за който се знае, че е злоупотрѣбителъ? Или въ Булгаристанъ всичко може.

Дѣлото на Д-ръ П. Вичевъ насрочено

На 9 т. м. — великия четвъртъкъ — въ Соф. окр. сѫдъ първо инкасвателно отдѣление ще се гледа дѣлото заведено противъ нашия водачъ Д-ръ П. Вичевъ по чл. 6 и 19 на З. З. Д., заради книгата „Националения и исторически въпросъ", по повода той бѣ затворенъ въ затвора. Добруджанската емиграция която правилно оцѣни, че сѫ арестуването на Вичевъ се цели да се нанесе ударъ на дѣлницата въ движението и се дигна на протестъ противъ тъ зъ опитъ, очаква оправдателна присѫда за своя водачъ и вѣрва, че скоро ще види свободенъ въ своетѣ редове.

Първата Конференция на Лѣвицата въ Добруджинското движение

(Продължение отъ брой 80)

Краят на речьта да д-ръ Ас. Панеф.

Драги делегати,

Този въпросъ не е принципиленъ и азъ считамъ че лесно ще го разрѣшимъ. Косе се да се подбере най подходящата форма чрѣзъ която нашата лѣвица да може да се проявява, да печели нѣкъ день въ день по вече сторонници и въ сѫщото врѣме да гарантира организираности си въ акциитѣ.

Емиграцията днесъ може да се разѣли на три. Едната часть е тая която вѣрви съ насъ. Втората — която по едни и други причини (заблуда, неувѣреение, изгоди, страхъ отъ прѣслѣдване, насилие и пр. пр.) като се ичо прѣдвидъ че отъ кратото внешлетство на властта на страната на фашизирантѣ водачи играе значителни роли) стои още пак попишейсвата дѣлнице начело съ И. К. И най-послѣ трета една часть, която е разочарована отъ безпѣтицата и отвратена отъ прѣзателствата на направителѣ се „водачи", но все още не е и при насъ, вѣрни отъ откритѣ и скритѣ клъвци лѣвицата. Не бихъ стрѣшвалъ ако кажа, че за именно е и най-голѣмата. Съ изключенията въ шум. конгресъ се цѣлеше да се спре нашата разобличителна дѣйность въ пруниствата. Извѣстна часть отъ напустнатата ни емиграция отворно се нарѣди при насъ останалите лѣвѣе. Сега нашата задача е двойна.

Да приберемъ всички, стоящи извѣнъ дружествата и все по вече и повече да отнасяме честнитѣ елементи, които, както казахъ, по много причини стоятъ още при тѣхъ. Направо или чрезъ тая колебляща се срѣдина ние трѣбва да приберемъ тѣи честни елементи. Да твърдимъ, че при тѣхъ не е останалъ никой, не е напълно сѫ изолирани отъ емиграцията, значи да се затворим очитѣ, да надцѣнимъ врага, нѣщо пъкъ е опасно и не бива да става. За тая, именно, двойна роль най-подходящи се нижатъ комитетитѣ съ своята гъвкавость и приспособимость. Отъ една страна тѣ свързватъ нашитѣ кадри за организационна прочка и служатъ за цѣнтъръ, около който ще се групиратъ нашитѣ сили. Отъ друга — тѣ позволяватъ да действаме и въ дружествата, като използваме всички възможности да разоблачаваме разобличителната ни кампания, да проявяваме или пълно изолираме на направителѣ фашизирания ръководства. Нашето внимание ще трѣбва да бѫде насочено най вече къмъ стоящитѣ извѣнъ дружествата елементи, но да забравимъ останалитѣ, пъкъ бихъ казалъ и извѣнъ нѣкои по-ниски, въ дружествата, това е дезертиране, отбѣгване контакта съ масситѣ, кадрѣ и да се намѣрятъ тѣ. А безъ този контактъ безъ ние да ги потърсимъ тѣ не ще дойдатъ при насъ.

Какво би станало ако ние се обособимъ въ отдѣленъ съюзъ? Преди всичко трѣбва да кажа, че това е най-лекото, но пъкъ и най-слабото съротивление разрѣшаване на въпроса. Защото да проклинаеме своя съюзъ никой не би ни попрѣчилъ, никой не би ни спрѣлъ. Но печели ли се съ това, стана ли ни ние по голѣма сила? Значи ли това сѫ бирене на масситѣ и кроене на патриотаритѣ? Безспорно не. Ще ни възрази нѣкой, че по този начинъ ние създаваме организации — центъръ, къмъ който да се прибираятъ масситѣ. Та нали вѫ. комитетъ не сѫ едно здраве мрежа за сѫбиране на масситѣ и тѣхното организирано проявление? Другъ би казалъ, може би, че сѫ съюзъ ние бихме могли да живѣемъ по стегнатъ организационенъ животъ и бихме развивали свободно организационната си и публична дейность. Ако нанстина на дирката на нашъ съюзъ е причината злата да ни пречи, бихъ питалъ прѣдъ тоя аргументъ. Тая ли е обаче въ дѣйствителность? Примѣра съ изваждането ни съюзъ е категориченъ. Ето вече редица години устава ни не се заверява и се прѣчи на най-обновленитѣ ни акции, като вечерници, реферати и пр. Нѣма ли да спопѣти сѫщата сѫдба и нашия съюзъ? Да, казахъ азъ. Защото власти ни прѣчи и гони, не поради това че нѣмаме съюзъ, а сѫществуватъ и въ комитетитѣ, стига да заработимъ здраво за него.

Его защо азъ съмъ сторонникъ и защитникъ на внешнитѣ комитети. За нашата халтавость въ организирането ни прочее сме виновни ние, а не комитетитѣ.

Накрай нѣка се спра накратко и върху общата борба на всички национално и социално-икономически поробени, които добруджанската лѣвица възприема.

За да дойдатъ до тоя разбиране, причинитѣ сѫ въ нуждата ни отъ съюзници въ борбата. Какой нѣкъ да отрече, че такова добруджанския народъ намира въ национально поробенитѣ въ Румъния, Балканитѣ, Европа и Свѣта, които сѫщо така изпитватъ режима на кърваво денационализация и обезправяване. Съюзъ за общъ отпоръ и настѫпление на безправни бухалинци, банатци, трансилвания и добруджанци въ Румъния; съюзъ на хърватитѣ, македонци, словенци, косовци, гръкинци и всички други национално поробени на балканитѣ, за обща борба срещу поробителитѣ; съюзъ въ европейски и свѣтовенъ мащабъ на сѫщитѣ — ето причина по кой то национално поробенитѣ ще представляватъ, нанстина, една сила, годна да се противопостави на робината и да се бори за сѫбирането и.

За тая робия азъ ви горихъ — тя е империализма. На повѣрхността на общественитѣ борби ясно вече се очертаватъ лагеритѣ. Угнетенитѣ и експлоатирани маси нашитѣ експлоатирани се рѣстъ и напъватъ сили за да сменятъ най-послѣ тежкото бреме, което имъ е нанасилъ и нанасилъ. Тѣмата борба е борба срещу робината и обезправянето, срещу империализма, който и насъ изяжда. Тѣ сѫ нашитѣ съюзници обективно дадености и който бѣга отъ тѣхъ, разединява сѫщитѣ, подпомага врага.

Безспорно, нашата лѣвица е извънпартийна, надъ партийна, като цѣло. Тя не може и не бива да се прилива къмъ тая или онѫ политическа партия. Тоя могатъ да правятъ отдѣлни нейни членове или групи отъ такива, стига сѫ тоя да не вмѣкатъ въ разрѣзъ съ нашитѣ и сѫщинския. Нашата лѣвица, обаче, има дългъ да повлиява всички акции на народностѣ маси, които сѫ въ нѣкъ на общата освободителна борба. Тя носи и дългъ да бѫди лозунгарка на тая маси въ всѣко свое политическо проявление, съ което не само се заявя по силна и устойчива, но и гради разбирателството — единствата борба на всички поробени, единствения залогъ за добрия успѣшенъ край.

Нѣка кажа нѣколко думи и

за грѣшкитѣ на Централ. добр. акц. комитетъ.

Центр. добр. акц. комитетъ направи много малко прѣзъ отчетния периодъ. За изграждането на мѣстни акц. комитети, азъ бихъ казалъ, не нищо не е сторено. Извънъ комитетитѣ въ Русе и Варна, които неотдавна се сформираха, други нѣма. И ако азъ обвинявамъ Ц.Д.А.К. за това, то е защото случаитѣ съ Русе и Варна ни показаха, че не слабото ни влияние вѫрхъ емиграцията е причина за малочисленостьта на комитетитѣ, а нашата бездѣйность. Разсѣяниятъ, които ний дадохме на другоритѣ отъ Русе, лаконичностьта и убедителностьта ни въ тази насока, нашето и нѣколко посѣщения на Варна отъ членове на Ц.Д.А.К., бѣха достатъчни за да изникнатъ тамъ комитети. Направихме ли това и съ другитѣ пунктове? Не.

Затова и цѣлата отговорность за малочисленостьта на комитетитѣ тежи на Ц. Д. А. К. Той не направи нито едно по сериозна обиколка. На много мѣста за ценова бѣха избрани хора, но по сѫщи или други причини тѣ не заминиваха. Вѣрно е, че безъ пари нищо се не вѫрши, но вѣрно е сѫщо така, че и съ оскѫднитѣ средства, които имаме, можеше вѫвече да се направи. Защото не би причината липса на средства поради поради ни обиколката ни срещу Варненския конгресъ. Ще каже за себе си, както адвокатъ отъ посѣщенитѣ отъ ЦДАК за тая обиколка, че не заминяхъ по две причини: едната — че въ кампанията комитетъ едва въ послѣдниятъ дни се дойде до разбирателство по отношението ни къмъ конгреса и другата — че изкаствене разногласията ни въ комитета по тоя въпросъ и по много други, личната ми годность, пъкъ и тая на другоритѣ ни, бѣ доста отслабена. Казвамъ това не за да се оправдая, а за да ви покажа грѣшки, независимо чии, въ които ще трѣбва конференцията много сериозно да се спре.

Друга крупна грѣшка на Ц. Д.А.К е шаткавата му позиция, която той взе по Европейския Селско-Земледѣлски конгресъ, свикванъ презъ м. мартъ т. г. въ Берлинъ. Тая му позиция поврѣди на делегатитѣ — добруджанци да популяризиратъ сѫщинската на конгреса вѫтрѣдъ добруджанската емиграция, и стана причина да изгубимъ повече отъ два месеца въ безплодни заседания.

Въ непълното и недостатъчно бойкото провеждане на много други политически акции на лѣвицата, Ц.Д.А.К. има сѫщо така голѣма вина. И та е, че той не бѣ достатъчно подготвенъ, въ сѫмислъ на персонален сѫставъ, да се хвърли, както ръководитъ — изпълнитель на идейнитѣ ни и повече тактически повели.

Сѫществува въ нѣкои отъ другиритѣ ни сѫмнѣние, че благодарение социалната пъстрота на лѣвицата, може да ни нма уговаране и споразумения за направяване на борбата ни. Това сѫщащие е погрѣшно. Безспорна е нашата социална пъстрота, на безспорна е и истината, че националь-революционната идеология на лѣвицата, хармонично ни сплита въ едно цѣло, недѣлимо и хамогенно. Тя е, което изразяване нашитѣ борби.

Сѫгрѣшаватъ сѫ злата: Найсериозно отнасяне къмъ въпроситѣ, които се повдигнатъ: трезвото ни обяснение по пѫтя на критиканя и сѫмкоя тишина; загриженость и строга обективность при разрѣшаване то ним; и ние да направимъ елна действително дѣлова крачка въ темата, но права и велика освободителна борба.

Бурни ръкопляскания.

* * *

Въ брой 78 на в-ка ние вѣче писахме за общата работа на конференцията. Тукъ ще отбѣлежимъ, че следъ обстойнитѣ рѣчи на Винчевъ и Панеевъ, изказали едно уясняне по главнитѣ идейни позиции на движението. Въедно дадоха Ив. Георгиевъ, П. Михайловъ, Кир. Обретеновъ, Пано Ивановъ, Генчо Димитровъ, Ив. Русевъ, Ф. Тонковъ и др., които допълниха нѣкои пропуснати работи, разкритикуваха грѣшкитѣ и бездѣйностьта на Ц. К.

Особено полезни бѣха мнѣнията на провинциалнитѣ делегати, които изтъкнаха болнитѣ на беманията въ села и градове. Въ разисканията ще повторно дума и председателя на конференцията Цвети Малазъ, който много изтъкнахме по-рано въ първата си рѣчь говорѣйки за идеологията и тактиката на движението, беше изказалъ известни погрѣшни мисли като нова: „че ние се боримъ за свобода и независимостъ Добруджа, *лозунгъ ако щете а за балканска федерация*", които Панеевъ, Ив. Георгиевъ и други разкритикуваха, и обяснявайки разбирането си по идеологията и тактиката на движението, заяви, че и той не разбира ниоче въпроситѣ освѣнъ тоя които изказалъ се другари и ако въ рѣчи тоя той е билъ крайно разбраенъ, то се дължи на недоказаность. Конкретно за изразъ: „пъкъ ако щете", той счита, че това е било грѣшка на езика, или както се изразих, било *lapsus linqui*".

Следъ тѣзи разисквания и уяснения, приехме се резолюциитѣ които ние печатахме, избра се новъ Ц. К. и конференцията се закри съ кратка рѣчь отъ Д-ръ П. Винчевъ. Съ съзнанието за завѣршена успѣшна работа делегатитѣ си разотидоха.

Добруджанка,

Протестнитѣ изявления противъ терора надъ добруджанското движение продължиха. Свикайтѣ сѫбрания и конференции, военайтѣ резолюции и ги прѣдайтѣ до министеръ-председателя и новия до-прѣстъ.

Сѫбирайтѣ сумѝ за подпомагане семействата на арестуванитѣ добруджанци които сѫ въ страшна инерия.

Всички сѫбрани и най-малки суми веднага ги изпращайтѣ чрезъ запись или преворъчено писмо на адресъ: Д-ръ *Ас. Панеевъ* Царь Самуилъ 56.

Родители прѣшайте синовѣте и пъщерите си въ организациитѣ на Д. М. С.

Работническа колона

„Лаефтенизонето" на живота и работническитѣ надници

Страшна инерия и гладъ души цѣлитѣ работници въ България. Въ повечѣ не на изнесоватъ и стотици хиляди бѣжанци отъ Добруджа, Македония, Тракия и Западнитѣ покрайнини. Безработицата говори с редарида крилѣ въ цѣлата страна е обхванала почти всички и едва ли на единъ работникъ се набира въ годината да работи по 2—3 месеца и то съ инерни надници отъ 30—40 лева. А гремадна часть отъ занаятитѣ наши сѫ работници.

Съ тѣзи надници отъ 30—40 лева получаваме 2—3 месеца въ годината, работника трѣбва прѣзъ цѣлата година да се изхрани и не умре отъ гладъ. За да се заплаща така инерционно труда, изиграха голѣма роль и подпущиятѣ нестинкери кои се съдрала да пишатъ въ прѣдимната преса, че живота е евтинѣлъ, и надницитѣ трѣбва да се намалятъ. Въ сѫщность обаче живота далечъ на е поевтинѣлъ. Почти всичко, освѣнъ хлѣба, си запази цѣнитѣ.

Като резултатъ сѫщо на тая „повелителна", дѣржавата побѣрза да намали заплатитѣ на чиновницитѣ. Господаритѣ отъ частното производство окуражени отъ това, сѫщо намаливатъ надницитѣ на половина и по тоя начинъ днесъ стигнаха не до инерничѣ надници отъ 30—40 лева.

До като тоа стана съ надницитѣ то съвършено друго е положението съ цѣнитѣ на онѣзи предмети отъ които работника има нужда, и така сѫщо и стабилитѣ на наши мѣста изкарватъ работника има нужда да отидѣ. Така напримѣръ; Соф. градско бяхме не само че не намали билетитѣ, а ги увеличи съ двѣ лепти лева, като I класа стоя отъ 14 на 18 лева, II отъ 10 на 12 и пр.

А ние се, че бяхме и ние необходимость за зарѣдване на работния народъ хлѣбомъ и безъ тоа на разни заболѣвания отъ гладъ и студъ въ които живѣе.

Така е и съ трамваитѣ. Почти всички бѣжанци и работници живѣятъ по покрайнинитѣ на голѣмитѣ градъ и ходятъ на работа. За да стигнатъ на врѣмѣ, тѣ волю-неволю сѫ принудени да взематъ трамвай.

Отвенъ, че по спирнитѣ на нашитѣ часове и се блъскатъ до жетъ са качатъ, но тѣ трѣбва да плащатъ и по три лева, а онѣзи които живѣятъ по дружескитѣ линии плащатъ 3 лева, а кѫщинетъ въ бѣнитѣ 8—10 лева. Така е съ всички другитѣ сѫщо и съ деецитѣ.

Срещу тѣзи непрекъсвани и инерни на работницитѣ, бѣжанцитѣ и всички обезправени и експлоатирани, трѣбва да се води задружна борба.

Ние бѣжанцитѣ не трѣбва да се занимаваме само въ голѣмата политика за освобождението на поробенитѣ на Родината, а да се боримъ и за подобрение положението ни като трудящи се тъпъ и за сѫщинение елементарни условия за човѣшки животъ.

Работникъ — Бѣжанецъ

Четете в-къ „Свободна Добруджа"

Австрогерманоски митаеически съюзъ и „ПАНЕВРОПА"

Идеята на г. А. Бриенъ за Пановропа, въ смисъль на икономическо сътрудничене между европейскитѣ държави, водящо до обединяването имъ въ единъ стопанска единица, даде много надежди на едни, а за други войде да избистри съзнанието имъ и разпръсне последнитѣ илюзии за какъвъ-годе подобрение на тежкото имъ положение като последица на ибропрапия извоюдащи отъ поробителитѣ — империалисти.

Първитѣ бѣли финансовитѣ магнати на Европа. Тѣхното обнадеждване идваше съ мисъльта, че следъ едно разбирателство помежду си, тѣ ще спечелятъ за прилъгване противоречивитѣ си интереси и така обединени да утвърдятъ позициитѣ си като поробители и експлоататори и да затегнатъ обхвата си фронтъ срещу Съветска Русия, която за тѣхъ се явява, безспорно, скъртенъ врагъ.

Другитѣ — това бѣха една часть отъ народитѣ наси на Европа, между които и доста хора тая нареченитѣ национал-шовинисти. Въ една „Пановропа" на Бриана тѣ искаха да видятъ, колкото и сжтина, начелото на една нова ера, — въ-трата стъпка за превазване на робията и обезпрепятствието. Въ това европейско единение, тѣ очакха че се откроява по свѣтла слъба за тѣхъ, следъ тъмнотата горчиви опити и разочарования.

При такава психологическа и политико-икономическа постановка се основи Австро-Германския митаеически съюзъ. И тъкъсто той да бѣде поздравенъ отъ останалитѣ европейски държави, като шагъ къмъ реванширането на Пановропа, срещу него кръвнаха всички. Кои по-задъ-ствано, кои по-високо, Германската Франция най-тревожно. И бѣлсне стъмнения пламъ на г. Бриана. Той изтегли нова още при първитѣ родилни болки, готовъ да утвърди собствената си робъ.

Трѣбва да подчертаемъ, че Локарно, Хагската спогодба, пакта Келогъ и безбройнитѣ съвещания на О. Н. сж стъпала по които се дойде до „Пановропа". Всички тѣ бѣха пряко проклюнирали, като разведрителя пролаци въ европейския, начемнемъ да дръснатъ, котелъ. Пановропа трѣбваше да премахне и послѣднитѣ слѣдности отъ войнаве. А първия „опитъ" извършенъ въ нѣкъ духъ съ Австро-Германския митаеически съюзъ вмѣсто това, я нарани сериозно и предсказа провала й, а между съ чая и отромоляването на цѣлата стъпка по която тя се изкачи. И въ Локарно, пакта Келогъ и пр. пр. бѣха начертанити, но съ утвърдо носена бременность въ очакване на мъдренца — „спасителя". Пановропа се яви на свѣтъ като уродъ и не оправдала очакванията, разтрепери творцитѣ си. Не само това. Имаше всички причини и уважения, че тая уродлива робъ ще бъде прекъснатъ.

Австро-Германската митаеическа спогодба щяла да бъде бомба за останалите империалистически Европа и да постави идеята за „общностъта" на скъртения оръръ, не затова че чрезъ нея се цѣли нѣщо на народитѣ наси или пъкъ се тръгне срещу робията и експлоататитѣ, а защото чрезъ нея се засилва и заплашва съ надигане и претенции германска империалистъ. Тая чиста проба империалистическия актъ, който е реаленъ резултатъ на стремежа на империалиститѣ за разбирателство и съглашение, не се явява насоченъ срещу империализма като цѣло, а само създава единъ новъ конкурентъ въ обсега му. И затова тоя вой. Вой на срещу робията — национално, политическо и икономическа, а вой за запазване на робията и плячкатъ отъ нея за себе си, въ който лъсна лицемѣрнитѣ имъ жѣли.

Съ тоя, за всички они, които по едни и други причини още вѣрваха въ по-добри дни които ще дойдатъ отъ и чрезъ потисницитѣ, стана ясно, че не тѣхнитѣ хали на опечрѣдени и експлоатирани е изъяснявалъ и ръководилъ творцитѣ на Пановропа. Че чрезъ нея не се цѣлило промѣнването на робията — политическа, икономическа и национална — а това сж бѣле сѣтѣки между потисницитѣ — империалисти, заукрѣпване на своитѣ собствени интереси, за затягане все повече и по-здраво веригитѣ.

Освенъ престижно-грабителската опирода на Бриановата Пановропа, лъжовна и нечестнитѣ неизбрени съглашения, пактове и разбирателства които в предшествала и които, като найно значение, не се различавахъ въ нищо по сжщество и цѣль отъ нея. И дежавущитѣ се още известни „малоинстъ" и часть народни маси ще вфорсятъ и вфорсятъ нечо тоя гафъ на интервентитѣ, а между съ него и престижнатъ имъ утроба, която още при своето зачатие готви улоски и разчистване пѣти на потисницитѣ — експлоататори. И тѣ между съ осъзнаятъ се по-рано народни маси ще изтръгнатъ тая утроба и ще зачнатъ своята собствена робъ — свободата.

На кръчатала отъ в. „Добруджа"

За радость на емигрантитѣ сж само нѣколкина. Затова пъкъ непрестанно тракатъ, та дано се изхвърлятъ нѣкой добруджанецъ да отиде при тѣхъ.

Тракатъ синиоцитѣ спорадъ зовата. Приглаждатъ на чорбаджиитѣ си, намарч че нѣмъ сж нарушитѣ свободи, народнитѣ правъ. Нали отъ него ще кусатъ и тѣ, нали го ги е на народъ.

Тъй приглъстъ тѣ на „свѣтостъ и „непорушимостъ" на „мирнитѣ" договори, на „справедливото" и „спасително" О. Н. Тракатъ и на Мангъ, тракатъ и на Венизелосъ и на „Балканска федерация". Тракатъ и на — „свободна" българска Добруджа — на своитѣ господари тукъ.

Тракатъ кръчатала и повтарятъ: — Комунисти сж, комунисти сж. — Зеръ то е найдоброто лѣкво за сега.

А добруджанския народъ въ емиграция и отвъдъ, логнусенъ отъ тѣхъ и тѣхнитѣ господари, руши бенчи и отбива водата на изедническата водница за да спрятъ наедно съ нея и лъгуситѣ кръчатала.

И той ще успѣе, защото правото е на народа.

Тракайте, тракайте. . . Сждбата ви е такава — жалка сждба на кръчатала.

П.

Починала се е на 19 мартъ т. г. съпругата на нашиятъ сънародникъ Борисъ Н. Тузешкоръ родомъ отъ Малка Кайнарджа силистренско.

Нашитѣ съболезнования къмъ опечалениятъ.

„Ние апелираме къмъ добруджанската емиграция да не се подава на разнитѣ заплашвания, клюки и провокации, а съ удвоена енергия да продължи разобличителната си борба, срещу предателския и шпионски И. К. на съюза „Добруджа" и неговиятъ крепитель разбойническата банда Д.Р.О., а така сжщо; срещу намѣсата на полицията въ нашето движение и терора който се упражнява надъ лѣвницата въ добр. движение, като съ писмени протести, събрания и други, протестира срещу терора и иска освобождението на Д-ръ Т. Вичева, а така сжщо и на задържанитѣ въ Варна добруджански деятели".

(Изъ комюнийото на Центр. Добр. Инф. Комитетъ).

Патриотиритѣ отъ в-къ „Добруджа" притиснати до стѣната

Съ хората около в-къ „Добруджа" като личности ние не сме имали и не имаме желания да имаме нѣщо общо. Заеднени на единъ идейно почвен прѣко противоположение на тѣхнатъ предателска патриотическа позиция, ние сж изобличавахме й изобличаваме; първо като слуганти на чужда на добруджанци к а з а к е — политически орадия на властвашитѣ партии въ България, и второ, като носители на едно разбиране по добруджанския — общо национален въпросъ, което прегръща като методъ на борба пъзенето по корени предъ европейскиятъ интервенционализъмъ и неговата застрахоотвено Д-во наречено О. Н., а тая сжщо и бандитскитѣ набеги около границата и въ самата Добруджа. Изобличавали сме хората отъ И. К. и около тѣхъ и дружина на тоя, че тѣ покровителстватъ една група наречена си „революционъ" малка, хората на която не сж нищо друго освенъ формени забойници отъ които е виснало цѣлото население около границата. И въ настоящия моментъ въ редакцията ни постигнатъ масо писма които изнасятъ допуснатѣ на тая банда. Предъ никакъвъ „етични" съображения ние не ще се отказемъ да изнесемъ тия факти и да демаскираме и унищожимъ политическа тая банда, още повече че срещу нашитѣ куршуми чисто отправени срещу главитѣ на наши достойни другари и дейци, ние имаме едно оръжие — откритата критика на черъснитѣ имъ дѣла, предателства и убийства. Ние ли сме кривъ, че фашиститѣ сж така изобличителни?

Срещу тая наша борба какво ни противопоставяха хората около в-къ „Добруджа"? Мръсни доноси, клевети, ругатни и лични нападки. Не бѣха ли тѣ които писаха по-дали тирада за всѣкого отъ нас, че единъ билъ пиянъ Д-ръ, че нѣмалъ виолонъ за контрастъ-то си, другъ билъ лишъ докторъ, трети обущарски чирякъ господарчета на когото вдрщела познанъ, какво си, четвърти простакъ, аврора-дедецъ, шестъ арабаджия, нерасчистенъ и нелинеенъ що си, другъ нѣмоносенъ адвокатъ и пр. и пр. и пр.

Когато обаче и ние стъпкяме на тая почва и само съ нѣколко въпроса покажеме да имъ покажемъ, че ние може да сме обущари, арабаджии и дръводелци, но не сме крави отъ народния залъкъ за да правимъ лалати, не сме изчисвали нашистки момчета, че може да не сждатъ заради открито, честно напомѣждане на разбирания на по добруджанския и общо национеленъ въпросъ, но не ни вѣнчатъ гвердии за престижна търговия и разни други „благородни" разбойничества, какъ-то това става съ нѣкои отъ нѣрнитѣ кора на тия които ни клеветатъ и инсинуиратъ, тѣ се опитаватъ, че сме напускали идейната позиция и сме се ровили въ частния имъ животъ.

Идейна позиция ли?

Та не ли ние сме сеяхте по конгреситѣ на Съюза отъ 1925 год. насамъ когато съ побоища, а р е с т и и заплашвания, съ у б и й с т в и въ засада, се налагахте за „водачи" въ движението? Идейна борба ли водихте и позитѣ когато съ полиция и бандити не допускахте въ събранията на организацията реки които хилядни пати повече отъ вас имаатъ право да се интересуватъ отъ борбитѣ за свободата на Добруджа и да черпятъ пѣти на свята организация? Идейна позиция ли сж убийствата които Вие насърдчихте и оправдахтѣ? Идейна борба ли сж ас-носнитѣ Ви писма срещу организацитѣ на добруджанската младежъ? Най-послѣ отъ идейни подбуди ли се погаврихте и сж убийствата на Ганчо К. Петровъ като писахте че билъ назначенъ секретарь на комунистическа клика, като очевидно се очи за такава единнеста организация на добруджанската младежъ въ София, — съ цѣль да бѣде тъ разрушена — и чиято недоволно избранъ секретарь бѣшъ той?

Вижте Ви посочили ваши действия случаи на правителство то Ви, но да допусненъ за момента, че хаго Ви притиснахте до стѣната сте се изкарали. Вищо по хубаво за насъ отъ това. Следъ хаго не можахте на скрите победителитѣ здравъ на добр. революция съ физически убийства, много сте малки да усмѣтѣ нейната свѣтла идеология, защото оръжията Ви сж тия на патриотеритѣ, инсинуациятѣ и войнатѣ, обвинения въ новата нашия на фашизма, но отречени отдавна отъ живота и обективната действителность, откърлени отъ добруджанскитѣ народни маси.

Какъ се ограбватъ

транзийскитѣ бѣжанци

Пишатъ ни отъ Хасково:

„За да се види какъ се крепятъ патриотарскитѣ организации и съ какви средства и негоди си служатъ сорѣмо бѣжанцитѣ, ще изнесемъ следния случай: Преди нѣколко седмици е виканъ въ транзийската организация единъ старинъ транзийски бѣжанецъ и му назвалъ, че дължи къмъ организацията 500 леза. Чуди се и иде справка отъ къде имъ за дава толкова пари и най-после задава въпроса на тия които искатъ паритѣ. Отговарятъ му, че на едно събрание сж гласувало, че всѣкъ транзецъ който получава облигации е длъженъ да внася едно не сто въ организацията. Обяснява имъ човѣчеца, „Ибе аз не знаа за какво сте гласували, но паритѣ които получихъ отъ облигациитѣ изходохъ". — *„Нямъ не шалъ, не е наша работа. 500 леа и ауа то"*, биитъ отговора. Обяснява имъ човѣчеца, „ибе, бѣжанецъ съмъ отъ 1924 год. Тукъ ни се вонира земетѣ. Остави ни две деца, които аз трѣбва да гледамъ. Обнадеждитѣ не остяяка. Нѣма и пари. Сега съмъ безъ работа и вие ми искате 500 леа, отъ къде да ги вземъ?" Като видяли, че не могатъ да взематъ пари, тѣдати го накарватъ да попише бележка, че не дава „лѣкъ оснитайтъ" по за знаеки работата".

Така патриотитѣ помагатъ на транзийскитѣ бѣжанци. Обирали сж организацията на фашистко и лейдушко гнѣздо и нѣкоеко пумбаси какъвто искатъ това правятъ. Никакви събрания не свикватъ на емигрантите, за нищо не апитатъ. Само когато е необходимо да и изкатъ паритѣ, тогава е търсятъ.

гр. Хасково, 6. III. 931 г.

Изтрадалъ трансиецъ

Още за Конференцията на пишманъ добруджанцитѣ

Уважм. редакторе,

Чета въ в. „Добруджа" бр. 128 отъ 14 мартъ т. г. подъ заглавие: „Една хубава инициатива", хвали се състояла се нѣкаква конференция на пишманъ добруджанци и не можалъ да се стърпи да не изкажа нѣкои мнѣнения по срещу умиляванията предъ тия пишманъ добруджанци. Казвалъ пишманъ добруджанецъ, защото станъла 17 години отъ заробването на южна Добруджа, а повече отъ 50 г. отъ снѣмане на турската съ румънско робство къ северна Добруджа, а повече отъ 15 години отъ като съществуватъ добруджански организации, а тия господа по дивъ не сж се явили въ организацията, а сж гледали само спекулиранитѣ си сиромаси.

Сѣкрадъ сждия в-къ спевъ инсултиране фашистката речь на известния синоболитъ пъзъ и демагогъ Янъ Стоянопъ „патриотичитѣ" сърци на тъзи года забравили Добруджа, се пропаили и започнали единъ по единъ да се кълнатъ въ вѣрность къмъ дѣлото и да държатъ демократски реди. Между другитѣ е и единъ думата и нѣкой си Хр. Г. Поповъ, който следъ нѣколкото думи се е забравилъ и е апелиралъ къмъ останалитѣ присъствующи за пълна солидарность за движението — морала и материяла.

Чета и се чуди на тепъзъ-лъка и безсрамието на тия господа и специално на Хр. Поповъ. Морала и материяла конкурентъ-ностъ? — празни думи . . . Ако има нѣщо да се ограбва отъ добруджанския народъ и емигрантитѣ — може, но за дѣлото. — пази Боже. Че това е така показа и дребния, но многозначителенъ фактъ. Че сждия тоя г-нъ Хр. Поповъ тази година когато се е явилъ при него да коледуна добруджански хоръ при Д-во „Добруджа" то е потрѣбвалъ на улицата и за „дѣлото" е далъ само *сто леа*. А нема се яка предвидъ, че той е адвокатъ и заможенъ човѣкъ.

Отъ неговия сортъ сж и всички присъствували на тази конференция и ако в-къ „Добруджа" възлага голѣми надежди на такъвъ „хубавъ" инициативъ, ще се остане само съ рекламѣтѣ, които имъ прави и за лично пъзъ ще подчертае, че слуки не на емигрантитѣ и Добруджа, а на шепа чорбаджии и апъзъ добруджанци, които не знаятъ на кѣде е Добруджа.

София. *Кварталенъ*

Внесете си абонамента, ако до сега не сте сторили това.

Противъ терора надъ Добруджанското движение

и за освобождението на Д-ръ П. Вичевъ

До Господинъ
Министъръ-Председателя и Министъръ на Вътрешнитѣ Работи Р. Лятевъ.
София — България.

Копие:

Господа депутатитѣ отъ парламентарнитѣ групи на Земледѣлския Съюзъ, Работническата партия, Соц.-Демократическата партия, Радикалната партия, Демократическата и Национал-Либерална партия и вестницитѣ: „Свободна Добруджа", „Добр. Знаме", „Народъ", „Земледѣлско Знаме", „Радикалъ", „Знаме", „Екъ", „Единство", „Независимость" и „Работнич. Дѣло".

Г-нъ Министъръ,

Членоветѣ на съюза за балканска федерация, въ Женева, покрещатъ съ възмущение новината за арестуването на д-ръ П. Вичевъ главенъ редакторъ на в. „Своб. Добруджа", публицистъ и добруджански революционеръ, добре известенъ и въ народ обичанъ въ женевскитѣ сръбски и балканскитѣ колонии въ Женева.

Молим се тоя насилственъ и неподсѫденъ актъ е билъ извършенъ по цинична грѫбъ на Бриѩдо „Националния и Колониленъ Въпросъ".

Взимайки подъ съображение, че въ България официално не сѫществува цензура; че въпреки това преди отпечатването на казания трудъ той е билъ цензуриранъ отъ властитѣ; че и слѣдъ тоя дарзнъ актъ Дирекц. на полицията е допусналa издаването, и слѣдъ една година е предприелa преследване срещу издателя й,

ние заключаваме, че тая мѣрка отнемаща неговата свобода е изпълнение на поетъ англиканитѣ на известни български и романски срѣди, целящи да отклонѩт отъ добруджанск. национал. революционно движение будния дѣецъ д-ръ П. Вичевъ.

Че по този начинъ се подготвя отмѣнването на живота му, явната бѣ случая съ Дочо Михайловъ, убитъ сѫщо тъй коварно преди нѣколко години и много други сѫщи борци въ добрудж. движение жертви на сѫщата серия на убийства, безъ убийцитѣ да бѫдатъ наказани.

Че едва преди два месеца всрѣдъ софийскитѣ улици бѣ убитъ секретаря на Соф. Добр Младежка организация, Ганчо К. Петровъ, безъ властите да е открила убийцитѣ, ни нарѣдъ да изяснятъ, че се готви нова серия убийства срещу ръководителитѣ на наш революционнитѣ дейци и тѣхнитѣ организации.

Че арестуването на д-ръ П. Вичевъ е насилственъ актъ и не може да се оправдае въ никоя цивилизована страна и по никой законъ.

Всички тия престѫпления сѫ най-тревожни и сѫ осѫдени отъ общественото мнение въ чужбина.

Отъ името на съюза за балканска федерация въ Женева, ние протестираме енергично срещу насилственото арестуване на д-ръ П. Вичевъ и настояваме за неговото незабавно освобождение, както и наказанието на убийцитѣ на Ганчо К. Петровъ.

Комитетъ на Съюза на Балк. Федерация:

(п.) *Йосифъ Чолаковъ*, (п.) *П. Парвулеско*, (п.) *Т. Зиликъ*, (п.) *К. Крстевичъ*, (п.) *Х. Хедъ*

Женева, 25 II 931 г. (печать)

Ангора — Турция

До вестницитѣ „Добр. Знаме" и „Св. Добруджа"

Ние група добруджанци въ Ангора, като се събрахме и разгледахме положението въ България въ връзка съ зачестилитѣ убийства и арести надъ добруджанци, убийството на нашия нашъ-революционеръ Г. К. Петровъ, както и тормоза надъ водачи на добр. движение Д-ръ П. Вичевъ, взехме резолюция въ която, като се излага това положение, протестираме се:

Противъ ареститѣ извършени въ София, Варна и др.

Противъ убийството на Г. Петровъ.

Противъ заплашванията и тормоза надъ Д-ръ П. Вичевъ.

Протестираме противъ системата на политически убийства, които се подготвятъ срещу добрудж. дейци.

Събранието моли:

Изваждане и наказание убийцитѣ на Г. Петровъ.

Незабавно освобождение на арестуванитѣ добр. дейци.

Прекѫсване на З. З. Д. който почва да се отзовава и вѣрку добр. дейци и движение.

Прекратяване слѣдването срещу водачи на лѣвицата въ добр. движение Д-ръ П. Вичевъ и незабавното му освобождение.

Ангора 28.III. 931 г.

За групата
Малеев

Разградъ

София Министъръ-Председателя — копие вестницитѣ: „Добруджа", „Свободна Добруджа", „Добруджанско Знаме", „Зари", „Знаме" и „Пладне".

На 4 февруарий т. г. е арестуванъ и откаранъ въ затвора водача на Добруджанското движение Д-ръ П. Вичевъ.

Претекста за тоя му арестуване е издадена още преди месецъ и половина м. г. книга отъ Г. И Бройдо — „Националния и колониленъ въпросъ". Истинскитѣ причини, обаче сѫ неговите смѣли дейности за свободата на поробена Добруджа, по пътя на единната борба на всички угнетени.

Съ неговото арестуване се цѣли, да се нанесе ударъ на последователитѣ му въ Добруджанското движение, по доносъ и въ угода на адъюнктитѣ на разбойническитѣ банди въ Добруджа и около границата.

Ние долуподписанитѣ добруджанци — бѣженци високо протестираме срещу това посегателство надъ нашия водачъ и искаме незабавното му освобождение.

Следватъ 53 саморъчни подписи на добруджански бѣженци въ Разградъ.

P. S. Тукъ отъ всички бѣженци отъ Добруджа, не подписаха само единадесетѣтъ при върнениѩ на Изп. Комитетъ.

До Господина
Министра Председателя и Министъръ на Вътрешнитѣ Работи

Копие до в. в. „Свободна Добруджа" и „Добруджанско знаме"

Ст. София

Господинъ Министре

Тревожни сѫ слуховетѣ които се носятъ, но още по тревожна е самата действителность съ терора който се упражнява надъ лѣвицата въ добруджанското движение.

Така напр. отъ редъ години се упражнява: насилия, арести и редъ други и не се дава възможность на свободно проявление. Достатъчно пъкъ е за нашия край да се каже, че си отъ лѣвицата въ нашето движение (Бѣчавість) за да бѫдеш заплашенъ за наказъ ли не, помучитѣ, ежарнягта, конфискацѣ и пр. и бивашъ арестуванъ, битъ — подложенъ на средновѣковна инквизиция.

Въ последно время нѣма убийства (Ганчо К. Петровъ тикувано като самоубийство), арестуванъ е водача на лѣвицата Д-ръ Петъръ Вичевъ, арестуванъ е сѫщо члена на дружеството на Минчо Диновъ, който живѣеше временно въ София, където мислеше да се заселва и по днесъ е въ чемпаестность и много друго.

Така както се стекоха обстоятелствата и както изрѣки всѣки отделенъ индивидъ почва да се пита въ правото дърнава ли живѣемъ или . . . и да се страхува за себе си (да не изчезне безслѣдно или да не бѫде убитъ отъ нѣкой падеръ на лоза — Никола Георгиевъ, Неменилъръ).

Констатирайки всичко това ние Джиджевскитѣ бѣженци не можемъ да бѫдемъ спокойни и да не протестираме по всички насилия, побоища, арести и убийства надъ членоветѣ отъ лѣвицата въ добруджанското движение.

Страхуйки се за себе си и като ратници за правилния развой на събитиятѣ въ добруджанското движение искаме:

1. Спиране терора, ареститѣ, побоищата, безслѣдниятъ изчезвания, съмнителнитѣ самоубийства, съмнителнитѣ убийства отъ пендери и пр.

2. Да се освободи веднага отъ затвора водача на лѣвицата д-ръ Петъръ Вичевъ, а сѫщо така и Минчо Диновъ — членъ на дружеството им, ако е още въ ареста или затвора (да не се е опиталъ да бѣга) и всички арестувани и задържани по вина че сѫ добруджанци отъ лѣвицата.

3. Спиране преследването на водачитѣ ни отъ лѣвицата и давене възможность за свободно проявление за да се почувствуваме като истинска организация.

4. Утвърждаване устава на Д. М. С., който ето години вече седи не утвърденъ, е това спѫка развоя на организацията.

с. Джиджевъ 14. III. 1931 год.

Отъ Джиджевскитѣ бѫлг. добруджанци

По поводъ конференцията въ Джиджевъ

На 10 XI м. г. въ с. Джиджевъ, Ново-Пазарско, се е състоялa сѫрнина сбирка на д-ва „Добруджа" отъ Шуменски окрѫгъ. Сбирката е била свикана по инициативата на Шуменското д-во и въ съгласие съ нѣкои хора отъ Н. Пазарско, принадлежащи къмъ лѣвицата въ добр. движение.

Конференцията е била посетена добре. Тя, обаче, е била използвана отъ нѣкои лица, орѫдия на И. К., които чрезъ вестникъ „Добруджа" излѫзвали да се квалятъ за успѣхитѣ си въ Ново-Пазарско. Въ редакцията ни постъпи едно писмо отъ нѣкой дейци участвали въ конференцията, които ни го опровергаватъ изнесеного въ „Добруджа", заявяватъ, че сѫ били измамени отъ Джебаровци и др. Поради претрупанъ материалъ и нередовно излизане на печ., ние до сега не можахме да се изкажемъ по конференцията. Въ редакцията ни постъпи следнята статия, която поместваме и ние. Тая идния брой щедаемъ подробна статия за тази конференция и изобщо за състоянието и работитѣ на нашето движения въ Ново Пазарско.

Др. Редакторе,

Моля Ви, макаръ и късно, да поместите настоящата статия Зайжелъ, защото трудно си обяснихъ какъ е могло да стане тая сбирка въ с. Джиджевъ — щастно тоая да доразвие на което сѫщо бѫ убитъ *Дочо и нѣкои му другари!* Ниже нашитѣ съмдейници — истинскитѣ национал.-революционери отъ Делиорманъ — не познаватъ още интелектуалнитѣ и физическите убийци на Дочо и пледаятъ борци нашиятъ за свободата на Добруджа?! Провалницитѣ отъ Изпълнителния Комитетъ, чувствайки, че нѣмагъ никакъвъ моралеенъ кредитъ и не получавайки никакъв материалъ подкрепа отъ добруджанската емиграция отъ Делиорманъ, въпреки терора и експулситѣ на бандата ВДРО, устроиха нѣкаенъ сѫ тая конференция въ Джиджевъ, въ който до известна степень сѫ се улеки честни и доблестни борци, не защото не познаваатъ Джебаровъ, Пньо Ангеловъ и Чекларовъ, формалнитѣ инициатори на конференцията, но защото терорѣтъ е парализиралъ до голѣма степень дейностьта на лѣвицата въ Дели-орманъ, още повече и фанта, че не е ималъ отдѣлна човѣкъ да ги окуражи, подтикне къмъ сѫтрѫване и по-силно волене на борбата. Безпорно, борбата е тежка и ще изкърви до край само тоз, който не престане никого за момента да се бори до пълна победа.

Сѫгласъмъ за излишни [illegible] тъкмичитѣ истинитѣ, [illegible] накарали нашитѣ хора [illegible] крепятъ въпроситѣ [illegible] „величие" въ „тѣмната [illegible] атиса. Нѣма дие мнения [illegible] мотиви сѫ отъ изпъ[illegible] отдавна теории на [illegible] сѫтъ и ланирания [illegible] комито играха ролия [illegible] движение, когато се [illegible] не идеологически [illegible] се осъзнаваха нашит[illegible] Сега, когато движение[illegible] пило здраво на позиц[illegible] национал.-революционе[illegible] воб. движения, в И. К. е [illegible] зрѣнъ отъ емиграцит[illegible] еене страна, енонжинерства[illegible] спешилно аграрната и[illegible] стриха противоречата [illegible] вотѣ — отъ друга, тая [illegible] фронта между национ[illegible] робенитѣ и социал[illegible] подтикнитѣ се осъщес[illegible] добри теории губятъ [illegible] сѫществуване въ добр[illegible] ского особ. движение. [illegible] че нашитѣ хора съ [illegible] си въ тая конференция [illegible] основание на самозван[illegible] вдачи отъ И. К. да се [illegible] съ успѣхи — фактъ, [illegible] чи отъ изнесеното [illegible] то на конференцията [illegible] въ изопачена форма, [illegible] на пасквила в. „Добруджа". [illegible] е тоже, че смирено и б[illegible] но сѫ дали възможно[illegible] агентитѣ отъ И. К. (шуменскитѣ величия!) да развиятъ [illegible] болю пагубната за добруджанския народъ анекционис[illegible] и патриотично-завоев[illegible] програма; да избъдватъ [illegible] хули по адресъ на лѣвиц[illegible] да се представятъ въ роля[illegible] на „авантюрчии" герои, да о[illegible] чатъ великото значение [illegible] единственитѣ днесъ пролетарска държава СССР дато [illegible] онения въпросъ е разрешен[illegible] най-добре (тоа е и интернацио[illegible] ще отрече въ Мароканската си резолюция), и задъ всичко това да се крие тѣмно [illegible] упрѫ шовинистическите пр[illegible] вѫщь и умиление предъ [illegible] наризма и империализма. Е[illegible] но е, че другаритѣ отъ Дели[illegible] орманъ сѫ поставени при ос[illegible] бени условия да работятъ. [illegible] но е сѫщо така, че провалницитѣ отъ И. К. сѫ готови [illegible] предателствуватъ слунейки [illegible] съ донози предъ властите. Д[illegible] вѣрно е всичко това! Но, [illegible] тамъ азъ изяснявам тоа [illegible] веденето въ конференцията не[illegible] они дейци, които знаятъ, че „Свободата не ще Експрда, а Карамата?" Които знаятъ [illegible] лото предъ собствения си жи[illegible] ватъ? Да останатъ нѣкои и [illegible] тини зрители предъ цирково[illegible] нийскитѣ заеки на Донъ Ки[illegible] хотовци? Желяо! Истинита е страшно, боле, чемѣрна. Н[illegible] бива тама, другари отъ Дели[illegible] орманъ. Ние сме революционно движение, нѣсъ лаври и медали[illegible] не ни чакатъ. Нуждна е сѫща борба и жертви за отсѣкване борченитѣ позиции на нашата общо дѣло и тържеството на свободата за поробенитѣ [illegible] дящи се наши въ Добруджа. Да ти дадемъ — безъ страх и колебания, пътя е труден, но най-сигурно води къмъ победа.

София.

Старшия

Жалейка

На 8 февруарий т. г. вечерята внезапно се поникна нашия съотечественикъ

Петко М. Тепеляневъ

на 56 год. възрастъ, род. отъ с. Капаклий Силистренско, председатель на Д-во Добруджа въ с. Синдиирли Куйджукъ, Разгр.

Скѫпий другоже,

Прогоненъ отъ тирани отъ родното огнище, ти и тукъ не престана да мислишъ и се борицъ за свободата на поробена Добруджа и умря съ вѣрата, че идеята тѝ скоро ще бѫде осѫщественъ.

Предъ твоятъ гробъ ние се заклеваме, че ще останемъ вѣрни на завета ти да се боримъ за свободата на Добруджа и ще премахнемъ условията които довеха твоята тежка емиграционна участь и робството въ родината ни и по този начинъ ускорѩ смъртта ти.

с. Синдиирли-Куйджукъ, Разградско.

Мартъ, 1931 г.

Отъ приятелитѣ му Добруджанци

Добруджанци, врѫщайте глупавия в. „Добруджа", органъ на още по глупавия И. К. Не му пращайте нито стотинка, за да се сплутятъ окончателно. Да видимъ до кога ще ги хранитѣ.

София — Печатница „Съгласие"

Год. VI. София, 3 май 1931 год. Брой 82

Годишен абонамент
За България 80 лв.
За странство 160 лв.
За Америка 2 дол.
Обявления:
2 лева кв. см.
Брой 2 лева

СВОБОДНА ДОБРУДЖА

СЕДМИЧЕН ВЕСТНИКЪ ЗА НАЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Записване на абонаментитѣ се приемат въ сумата
Основатель
Д-ръ П. Винчевъ
Редакционенъ комитетъ
Адресъ: Св. Добруджа — София
Главенъ редакторъ
Д-ръ Ф. Ганевъ

Министерската криза

Десетъ дни вече нѣкъ кабинета Лянчевъ е подалъ оставка. Три мандата се вашоха презъ това време — на Малиновъ, на Цанковъ и следъ това пакъ на Малиновъ—и все пакъ не можа да се пойде до сформиране и реализиране на правителство. Би помислилъ човѣкъ, че причинитѣ, които създаватъ това положение, се гнѣзватъ дълбоко въ различията на политическитѣ партии.

Че схващанията имъ по социалъ-икономическитѣ и политически проблеми на българския народъ сѫ противоречиви и чутъ ли не диаметрално противоположни, та десетъ дни сѫ не достатъчни, за да може да се състави кабинетъ.

Всично онова, което стана въ тия десетъ дни показа обаче, че не тамъ сѫ причинитѣ.

Преди всичко трѣбва да се отбележи, че изхода се търси тамъ отъ кѫдето се тръгна. Всички опозиционни партии отричаха Дем. Сговоръ и считаха всѣко негово по нататъкмено участие въ правителството на страната за катастрофално. Тѣ се сплаха на широкото народно неговорване срещу бедственото положение до което ги доведе сговоръшкия режимъ и ужасния фашистки теror на който бѣха подложени народнитѣ маси.

И ако трѣбваше наистина да се търси и намѣри разрешение на наболялитѣ народни исания, *колкото се наложиха и на политическия животъ на страната*, преди всичко нужно бѣ да се излѫчи правителство, което да отрече досегашната политика и тръгне по новъ пѫть.

Въ това ли направление се работи? Не!

Мандатитѣ, които се дадоха за партийно съучастие и пазарлъкитѣ, които се водиха по него, говорятъ категорично, че презъ тия десетъ дни се изигра единъ фарсъ отъ името на българския народъ, но срещу неговитѣ интереси.

Участвувалитѣ въ тоз сѫрсъ политически партии ще отъ самото начало декларираха, че по отношение на външната политика сѫ едини и готови да я провеждатъ по старитѣ пѫтища и методи.

По ступанскитѣ и икономически проблеми, никоя отъ тѣхъ не излезе съ конкретна програма, която показа негодностьта имъ да сторятъ какнито и да било за излизане отъ тежкото положение. Напротивъ, всички възприемать старата система на експлоатация и разорение на широкитѣ народни маси.

„Спорътъ" имъ бѣ за вътрешното министерство. Указа се, че и той се отнася не по премѣкването на крутния фашистки теror, който вилнѣе въ страната, и който теror и ние добруджанци изпъкрено силно почувствахме, а до заваладяване на администрацията, които да имъ послужи за спечелване „повѣрието" на народа. Нѣщо повече — съ открытъ цинизъмъ се декларираше, че за „сигурностьта" и „реда" на страната, никой отъ тѣхъ не би се отказалъ да бие и тероризира.

И между цѣлата тая сплетня въ края на краищата пролича, че несъгласията сѫ резултатъ на котерийни ежби и търгашески смѣтки за мѣстени: кой да вземе 5, кой 3 или 4 министерски мѣста.

Другъ обликъ и съдържание кабинетната криза неможеше и да има.

По своето естество и значение кризата отрича възможноститѣ да се дойде до власть, която наистина да е рожба на народнитѣ желания и реална стѫлка къмъ въдворяване на нови форми и отношения; власть, която да ликвидира сѫ старото и пристъпи къмъ творчество, като установи ступански и политически условия и норми, даващи тласъкъ за развитие на производителнитѣ сили на народа.

Такава власть можеше и може да се създаде само отъ широкитѣ народни маси, които сѫ трудящитѣ се отъ градове и села, обединили своята политическа мощь въ *трудовия блокъ*. Кризата дойде да отрѣзви и онія които още блужаваха и видятъ, че тя се появи и търси своето разрѣшение не въ интереса на народнитѣ икономически и политически свободи, а да послужи като маневра за заглушаване на нарастващото се негодуване и устрѣмъ отъ волу. Пролича че маневрата не ще постигне цѣлитѣ си.

За насъ добруджанци настоящата криза е слѣдствие само на декоритѣ на престѫлната по отношение на добруджанскитѣ борби, политика. Нейнитѣ досегашни касоци оставатъ старитѣ. Я тѣ сѫ: алекономизма и завоеванията; търгуване съ Добруджа и вѣлѣжа ѝ между България и Румъния; противъ нейната свобода и независимость; противъ Балканската федерация; открито инѣшателство въ борбитѣ ни; тормозъ надъ организациитѣ ни; открытъ теror върху проявитѣ ни; сѫдилища и разкарвания, убийства, останали „неразкрити" и пр. пр. — всичко онова срѣщу което сме се борили и ще се боримъ.

Затова добруджанци не очакватъ нищо добро отъ кризата и „новия" кабинетъ, и не правятъ разлика между него и „стария".

Да участвуваме въ балканск. селска конференция

Европейския селски комитетъ вѣрнъ изразителенъ и стражъ на интереситѣ на пропадащитѣ бедни и малоимотни селяни подъ ударитѣ на ступанската и аграрна криза, е взелъ инициативата за свикване на една балканска селска конференция. Въ нея, сторенъ изпадения познатъ на секретариата на българския селски комитетъ, ще участвуватъ представители на селянитѣ отъ всичкитѣ балкански страни. Ще участвуватъ слѣдно и представители на национ.-освободителнитѣ движения.

Излишно е да се изтъкватъ причинитѣ, които заставятъ беднитѣ и малоимотни селски маси на Балканитѣ да се съберятъ на обсѫждане своето непоносимо положение и да начертаятъ пѫтищата на една задружна борба. Балканскитѣ страни сѫ предимно земедѣлски. Тукъ свѣтовната аграрна криза, обаче прави най-страшни опустошения. Последствията на общата ступанска криза го сподетствуващата клада превърли върху гърба на широкитѣ работни и селски маси. Данъчнитѣ тежести сѫ увеличени до крайни предѣлъ. Безмилостнитѣ и малоимотни селяни сѫ обѫвени въ ямитѣ на банкери и лихвари, обещаващите на земледѣлчитѣ продукти се отразяха катастрофално на тия пребити стопанства. Земята, инвентара, добитъка се изплащатъ изъ тѣхнитѣ ръце и стигатъ въ тия на банкерити и лихваритѣ. За подобряване това положение въ всички балкански страни се упражнява пов семѣстенъ масовъ, полицейски теror. Въ всички балкански страни буржоазията и въвела откритата или прикрита фашистка диктатура. Подготвятъ се Балканитѣ за военна база на империалистическа срещу С.С.С.Р. Аграрно-фашиститѣ водачи сѫ в пълна услуга на фашизма за ограбване на широкитѣ трудови селски маси, както и въ подготовката на антисъветската война.

Срещу тоя общъ походъ на реакцията, обаче, се надигатъ на борба малоимотнитѣ и безземнитѣ селски трудови маси и въ единъ фронтъ съ работницитѣ не само дигатъ отпоръ на страшната експлоатация и ограбване, а минаватъ въ контра-настѫпление.

Ако такова е положението въ всички балкански страни, то положението на селянитѣ въ малоимотнитѣ страни, като Македония, Добруджа, Тракия и пр. е още по-лошо.

Нередъ съ всичкитѣ последници на общостопанската и аграрна криза, безземнитѣ и малоимотни селяни въ Добруджа сѫ подложени на една организирано ограбване, плодъ на националното позиционичество и на стремежа на Румънската олигархия да обезимоти и прогони честнато българско и турско население. Жертвите на разорение средъ добруджанскитѣ трудящи се селяни, на безсмѣленъ грабежъ и теror е страшна. Голѣмитѣ борби що водятъ добруджанския народъ сѫ водятъ не на базата на запазване или приобѣване мѣлкини кулturни придобивки, а на базата на запазване земята и средствата за прапитване отъ едно безобразно ограбване отъ страна на държавна, банки и лихвари, както и за запазване земята на голѣмитѣ чифлишки и разпредѣлянето и на безземнитѣ и малоимотни трудови селяни. Отъ тукъ и националния въпросъ въ основата си е селски въпросъ. Това положение неминуемо налага участието на всички национал. по-гнетени въ общитѣ борби на малоимотнитѣ и безимотни селяни.

Балканската селска конференция, освенъ организирането борбата на широкитѣ селски трудови маси на балканитѣ върху базата на платформата на Европейския селски комитетъ, ще има да изиграе и друга не по-малко важна роля — да постави въ непосредственъ контактъ представителитѣ на селянитѣ отъ поробенитѣ народи съ тия отъ поробителната страна. Тукъ въ общитѣ разсѫждения и констатацията на единството бедственото положение, въ единната опасность отъ кварталнотоимъ въ война срещу С.С.С.Р. на угодата на тѣхнитѣ общи поробители — империалиститѣ, ще се изкрепи шовинистическата мѫглица, ще се съзрѣвятъ отъ нитѣ борби, ще се изгради тая единенъ фронтъ за борба срещу общия врагъ. Тукъ добруджанскитѣ и бесарабскитѣ селяни ще видятъ, че не румънскитѣ бедни и ограбени селяни сѫ тѣхнитѣ врагове, а не и нитѣ и другитѣ, сѫ жертви на румънскитѣ банкери и чорбаджии, на тѣхната фашистка диктатура и ще си подадатъ ръка за задружна борба.

Широкитѣ бежанско маси сѫ слѣдно силно засегнати отъ кризата и аграрна криза. Большинството отъ емигрантитѣ сѫ селяни, оземлени и недоземлени къ по 10-40 декара дотолкова честна земя. Дошлитѣ безъ капиталъ инвентаръ и др. средства за обработване на земята, принудени да живѣятъ за ежедневния хлѣбъ, безъ каквато разтакани отъ едно място на друго по угодия на една реакционна власть, бежанцитѣ първи и най-болезнено почувствахма страшнитѣ последници на аграрната и обща криза.

Земята, за която бѣхме имали „по шестилитѣ" бежанци (защото не всички сѫ заемали) е крайно недостатъчна за изхранване семейството имъ, а не и да сѫ излѫшвали тренчитѣ закълнения къмъ кѫрмилата и частнитѣ банки.

На борбата на бежанскитѣ маси за по-сносенъ животъ и за правото имъ да се борятъ за своята родина, българската власть отговори съ почувствания теror, разрушения на емигрантскитѣ организации, забрана на тѣхната дейность, арестуване нѣкои дейци, избиване нѣкои водачи. Примѣрите сѫ толкова много. Само за насъ добруджанци ние можемъ да наведемъ стотици.

Въ сѫщото време, когато въ Добруджа се въръватъ масови арести надъ добруджанци обвинени като членове на Добруджанската Революционна Организация, въ България полицията инсценира процеса срещу д-ръ Винчевъ, а въ Варна хвърли въ затвора десетки добруджански дейци обвинени че влѣзли съ тая организация. Ревнината отъ тая отпетъкъ сѫ сякаш въ бѣсния си походъ срещу добруджанското освободително движение.

Отпоръ срещу непоносимото икономическо положение и изхождане на по-добро такова, добруджанскитѣ бежанци могатъ да постигнатъ само въ общата борба съ българскитѣ трудови селски маси, въ единната борба съ трудовитѣ селски маси отъ останалитѣ балкански страни.

Ето защо добруджанскитѣ трудови бежанци ще трѣбва да участвуватъ съ свои представители въ Балканската селска конференция. Тѣзи представители обаче трѣбва да излѣзатъ

(Сѫдѣ на 2 стр. долу)

Процесътъ противъ Д-ръ Вичевъ

На 24 априлъ т. г. въ София се разглежда цѣлото заведено противъ Д-ръ П. Вичевъ за изданието отъ него книга „Националенъ и Колониаленъ въпросъ" отъ Г. И Брайдо, по което дѣло той бѣ държанъ въ затворъ презъ м. февруарий т. г.

За часъ този процесъ, който и преструванто и държанто въ затворъ на г. Вичева, не бѣ случаенъ и изолиранъ актъ, а една брънка отъ веригата насилия, които се упражняватъ отъ години народъ срещу добруджанского народно освободително движение и въ настоящия моментъ единъ опитъ да се нанесе ударъ надъ печата въ добруджанского движение въ България. Тѣй го оцѣни и емигрантѣ въ България и чужбина и се дигна на протестъ срещу този опитъ. Това показатъ многобройнитѣ протести, които ние получихме и получаваме.

Самиятъ процесъ бѣдеше грандиозенъ интересъ въ средитѣ на добруджанската емиграция и прогресивного общественого мнение, които съ нетърпение очакваха да чуятъ думата на правосъдието върху тези насилически актъ.

Многобройната публика, която пълнеше сѣдебната зала и коридоритѣ въ цѣнитѣ на разглеждането на процеса, бѣше ясно указание за този интересъ.

Разглеждането на процеса започна въ часъ 10 пр обѣдъ.

Председателятъ на сѣдетъ-нъ Стефановъ прочете обвинителнитѣ актъ, който бѣше напълненъ съ цитати изъ книгата отъ които т. Прокурора вади заключения, че цѣлата книга подлежи на инкриминиране по чл. 6 и 19 отъ З. З. Д., понеже въ нея се проповядвало, като средство за освобождение революцията.

Прокурорътъ г. Горановъ на добави нищо ново къмъ обвинението, а само го препоетори.

Покланя бѣ и Д-ръ Вичевъ да отговори дали се признава за виновенъ или не.

Въ обща рѣчь Вичевъ изложи гледищата си по борбитѣ на национално потиснатитѣ въ Румъния, които трѣбва да се обединятъ въ общъ фронтъ срещу своята поробителка за да извоюватъ свободата си. Тунъ г. Вичевъ се спрѣ по обстойно върху социалнata въ-просъ на добруджанския народъ, изтъкнайки, че свободата не може да бѣде монополъ за едни, а да се отрича на други, слабитѣ икономически — бѣдняшки и работници. Освободителното движение е неизбѣжно. Въ него ние нѣкого за всичко дори и за анархисти. Потвърдилъ той разнски какъ е стигнатъ до това разбиране слѣдъ последнитѣ войни и Версайскитѣ и Ньойски договори.

Понеже по тия въпроси липсва всѣкаква българска литература, той се е съгласилъ да бѣде превежденъ и издаденъ книгата на Брайдо, която имъ дава едно научно разяснение.

Слѣдъ разпитъ на свидѣтелитѣ на брой 6 души нѣкои отъ които установиха какви сѣ възгледитѣ и политическитѣ убеждения на Д-ръ Вичева.

Г. Г. адвокатитѣ Конст. Бенчевъ и Ал. Папанчевъ произнесоха защитителни рѣчи. Първиятъ защитникъ разви гледищата, че книгата като наученъ трудъ трѣгнерящъ историятъ, развитието и разрешенитѣ на нац. въпросъ въ Русия не подлежи на инкриминиране. Спри се обстойно на мотивитѣ и тълуваването на чл 6 направенъ отъ законодателя и очерка дейността и политическитѣ разбирания на Д-ръ Вичева, когато охарактеризира него чевѣкъ съ напредничави демократични разбирания, които потвърди съ редъ цитати изъ вестницитѣ „Свободна Добруджа" и др.

Г-нъ Папанчевъ се спрѣ по обстойно на юридическата страна на въпроса. Разкритикува обвинителния актъ като крайно несъстоятеленъ и особенно въ обвинението по два противоположни члена какато сѣ чл 6 и 19 отъ З.З.Д.

Господинъ Папанчевъ се спрѣ и на нѣкои подчертани отъ г. Прокурора изрази и мисли поверени съ книгата, съ които се проповядвало „революция" и дефинира какво нещо е революция. Той подчерта, че революция стана въ природата на културата, въ политиката и като такава не подлежи на слѣдене. Самата дума революция е нѣщо на знакъ насилие, което зависи изкуственъ. Спри се и на Революцията въ Русия, като подчерта, че тъ не се извършваватъ велики преобразования, кои то не може да не бѣдатъ разглеждани дори и отъ буржуазните интелигентни. Съ изданието на книгата Д-ръ Вичевъ не е извършилъ никакво престъпление и не е нарушилъ съ разрешенията въ Русия на единъ тъй важенъ проблемъ, като националнata въ-просъ. Г-нъ Папанчевъ бѣ извънредно критиченъ съ посочения примѣръ съ християнството, което е най-великата революция, въ която не Христосъ препоръчваше и въ-рше насилие и преследване е обратно надъ него и послѣдователитѣ му се извършиха такивѣ.

Слѣдъ защитата се даде послѣдна дума на Вичева, който благодари се на голѣми авторитети, какъ то Д-ръ Фонъ Лъошъ и др. които сѣщо признаватъ че единственно болшевиитѣ сѣ разрешили най-правилно нац. въпросъ, заяви, че то се приема на виновенъ и иска оправдателна присѣда, слѣдъ което Вичевъ бѣ освободенъ.

Въ часъ 1 сл. обѣдъ сѣ дадъ се отлеги на съвещание и въ ч. 4 произнесе оправдателна присѣда.

Присѣдата се посрещна съ радость отъ многобройната публика, която чакаше въ залата и предъ вратата на сѣда.

Тази присѣда е още една оглушителна плесница за враговетѣ на добруджанского нац. движение.

Въ-тръ всички усилия за бѣде осѣдено едно разбиране по нашитѣ борби, правато нац. революц. наука въ-тъ-рмисвуе и въ-тръ всички пречки и насилия, тъ ще тъ-рмисвуе до окончателната победа и осѣществяването Свободата на поробена Добруджа.

Декларация

Напослѣдъкъ въ румънската реакционна преса се изнесъ фанти около широкото развитие и борби на добруджанскитѣ обезправени, угнетени и експлоатирани маси и тѣхната революционна организация ДРО. Нѣкой отъ тия съобщения произлизатъ и въ българската преса.

Тенденциозността имъ проличава отъ това, че въ тѣхъ се говори за нѣкъква „предателско-комунистическа" дейность, която биде лично дѣло на д-ръ П. Вичевъ, който чисто предсѣдателство и ръководство се намирала ДРО.

Ясно, цѣли се да се представятъ борбитѣ на добруджанския народъ като резултатъ на външно внушение, за да се отклонятъ отъ обективно съществуващитѣ условия за стачи и се обезцѣнятъ тѣхнатa ръководителна ДРО.

Нанесена въ своята дейность като добруджански деятелъ въ емиграцията, д-ръ П. Вичевъ застана на здравитѣ националенъ революционни позиции, по това можеше да стане благодарение и само на това, че въ Добруджа се роди, расти и разрастна Добруджанската Революционна Организация на базата на робскитѣ условия на експлоатация, денационализация и обезправяване.

Областниятъ комитетъ на Добруджанската Революционна Организация

декларира

че ДРО. е чисто националенъ революционна организация, чиято гаранция границитѣ на сѣвета Добруджа.

ДРО. се ръководи отъ централенъ комитетъ, който има сѣдалище сѣщо тая въ Добруджа, чрезъ инициативата и пряко ръководство на когато се изнесъхъ всички акции за сегашния националенъ-революционната дейность на добруджанскитѣ маси.

Емиграцията — доколкото тя е ориентирана въ идеологията и тактиката на ДРО — може да ниа само помощна роля.

Румънската реакционна власть безсмисленъ да противостои на това нарастване на добруджанския народъ, се нѣкои чрезъ диверсии и заблуди да сѣе врѣжата между него и ръководителитѣ на борбитѣ му ДРО, съ приписването и на една личность Д-ръ П. Вичевъ, отъ друга страна, размитайки на това разчисване на борбитѣ отъ ръководителитѣ имъ, и като прибѣгна най-жестокъ и кръвавъ тероръ, тя разчита, че ще може да сломи борбитѣ на добруджанския народъ.

ДРО, които успѣ да организира и провежда високи тия борби въ-тръ всички насилия, ина доставъчно сили чрезъ изъ широчинѣ недръ на обезправения и експлоатиранъ добруджански народъ да продължи борбитѣ и ги изведе до крайна победа — свобода и независимна Добруджа въ федерацитѣ на Балканскитѣ свободни трудови републики

Априлъ 1931 год.

Отъ областния комитетъ на *Добруджа Revolucionara*

Б. Р. Горнатѣ декларация се получи въ редакцията ни съ молба да я поместимъ.

Изложение - Протестъ

Напослѣдъкъ героро надъ добруджанския народъ се страшно засили. Миналата година презъ августъ бѣха арестувани костенджанския адвокатъ Д. Върбановъ, студентитѣ Д. Тановъ и Дора Калинкова. Слѣдъ 3 месеченъ арестъ тѣ бѣхъ освободени безъ всѣкакъ гаранция. Презъ октомврий въ Силистра бѣхъ арестувани десетина ученици, студенти, млади и двама адвокати и единъ пѣчеръ. Слѣдъ тоя и на инвалидни, какъ бѣхъ освободени като невинни, а двама отъ тѣхъ бити до кръвь и заплашвани съ убийство „направяхъ признания" и до сега гнилятъ въ румънскитѣ затвори. Мъка свѣтъ отъ селата бѣхъ разкарвани отъ Силистра до Костенджа по нѣколко дни, обвинявани, че подкрепя Добруджанската Революционна Организация. Слѣдъ като непомогнаха и гуглъ нищо за помирятъ пуснаха ги.

Орлацитѣ на румънскитѣ поробители, българскитѣ чорбаджии, които сѣ заграбили нѣкой отъ управитѣ на българскитѣ културни общества, се понесоха по черни и отъ дявола. Тѣ въ лицето на Силистренския директоръ Бакиевъ и учителя Лефтеръ Бовдисковъ, като последни полицаи отъ румънската сигурнация ходиха да клеветятъ младежи силистренски ученици предъ румънската годишна изпитна комисия, че били комунисти, хора на ДРО и др. пр. и поискали да бидатъ изключени. Слѣдъ това дойдоха ареститѣ въ Добричъ. Отъкъдѣ бѣхъ отъ училищата по петима момчета и изтезавани въ сигурнацията нѣколко дни. „Конспирация" обаче не се откри. Не слѣдъ много и ново закрѣпа въ затвора мартитѣ на богдановската трагедия отъ априлъ 1930 г. вината на които е, че не сѣ били убити отъ разбѣснѣлитѣ ги цинцари какъ то тоя стана съ 3 тѣхни съсѣдни. Тѣ и до сега ощѣ лежатъ въ затвора обвинени въ това че сѣ подготвили бунтъ срещу държавата.

Въ Добричъ по донось на директора Желемировъ арестувала двама ученици отъ българската гимназия затова, че получавали български литературни вѣщи (Р. Ф.) и др. собственикъ си въ комунизъмъ.

Не слѣдъ много арестувала ученика Генко Петровъ заловенъ съ позиви на ДРО. Бои, изтезания, реакционна стрѣлъ се излѣ върху него и другитѣ арестувани затвора, не разчетъ ли позиви на ДРО.

Добричкитѣ „просвѣтителни" обаче не изплашиха и съ това потвърдиха още веднъжъ противонародната си природа.

Преди десетина дни въ Добричъ сѣ арестували 13 души, тѣ сѣ: Стоичо Ив Балкански, Сократъ Бакиевъ, Добри Ивановъ, Симо Драгневъ, Тодъ Димитръ Т. Спасовъ, Христо Пенковъ, Христо и Стефанъ Стойчевъ, Г. Г. Величевъ и ученицитѣ Иванъ Станевъ, Сапунджиевъ, Любенъ Н. Сарафовъ, Ивановъ Р. Петровски, Колю В. Димитровъ и Стойко Пасналевъ Василевъ, всички тѣ сѣ обвинени като дейни членове на Д. Р. О. и комунисти.

Изтезанията на които сѣ подвергнати сѣ безмѣрни. Въ свръзка съ тия арести има опасность да бѣде затворена гимназията въ Добричъ. Всички арестувани сѣ били най-жестоко изтезавани. Забивали имъ сѣ клечки подъ ноктитѣ и бити съ тръби пъзъкъ и пр. Въ-тръ тия инквизиции арестуванитѣ не сѣ признавали нищо и сѣ освободени всички съ изключение на Д-ри Атанасовъ и ученицитѣ Величевъ и Георгиевъ.

Изъ селата и останалитѣ градове по Добруджа ежедневно ставатъ арести, бои, погроми надъ добрите Цинцаритѣ повръщане, което румънскитѣ ръководители и дедективитѣ сѣ подготвили. Народа освѣнъ обедняването и изглаждането на стопанската криза, която е Добруджа се изразя въ разсѣдване на селско-земедѣлчетѣ стопанства, понеже единственъ и черенъ режимъ е силения румънски фашистко-терористически режимъ.

Добруджанската емиграция въ България вѣрна послѣдователка и помощница на борбитѣ на добруджанското население въ не може да остане безучастителка на онова, което е въ поробена Добруджа и дига високо гласъ на протестъ срещу вилнеещата се фашистка реакция и издевателствата на българскитѣ чорбаджии.

Въ Добруджа, тъ и навсякѣде където ни е слѣдъ е сломилъ престѣпнитѣ ръка, поломненото на цѣлия народни маси е непоносимо. Аграрната криза, която не се чувствуваше въ Добруджа поставя народа предъ страшенъ въ-просъ — ще се търпи ли повече робската. Разширяващо се чувствуваме Добруджа. Реакцията Д.Р.П. разрастна до степенъ, обедини добруджанскитѣ маси. Тѣ, неедно съ останалитѣ робски маси въ Румъния, заплашва сериозно румънскитѣ робия.

И затягането на героро е като последна възможность на поробителитѣ да удържатъ поломнето.

Това обаче не ще имъ бѣде

Добруджанския народъ и неговата революц. организация ДРО имаетъ достъ-чно да изнесетъ освободителна борба до побѣда. Подкрѣпени отъ национально поробенитѣ въ Румъния, Балканитѣ и въ Европа и съ общъ съюзъ съ тѣ довитѣ маси, тъ ще отбие послѣдния лъкъ на поробителитѣ.

Добруджанската емиграция въ България приканва всички на национально, политически и социалъ икономически поробенитѣ неедно съ нея на протестъ срещу общия позоръ на румънската реакционна клеветъ въ защита на арестуванитѣ.

Я нѣкъ българскитѣ чорбаджии изпраща своитѣ презрѣния. Вѣрни господарски кучета бѣдете тъ и оставатъ такива.

Срѣтъ похопа срещу добруджанския народъ!

Дайте свобода на развитието на добруджанската младежъ!

Освободете арестуванитѣ!

Свобода на печата и слова!

Долу румънскатѣ сатрапи!

Позоръ на българскитѣ чорбаджии, и народни изменници!

Да живѣе свободна и независима Добруджа въ федерацията на свободнитѣ трудови балкански народи!

Отъ Цвк. Добр. Ант. К.

Кървави гѣзъкания въ Лисбонъ

Лисбонъ, 30 апр. Въ столичния градъ станѣха манифестации срещу диктатурата. При манифестациитѣ въ Лисбонъ сѣ ранени 15 души студенти, между които тринѣ тежко. Демонстрантитѣ бидоха нападнати съ стрѣлба отъ републиканската гвардия

Най-новата комбинация въ Румъния

(Прикрита кралска диктатура)

Острата световна стопанска и аграрна криза въ които империалистическиятъ свѣтъ навлѣзе въ третиятъ периодъ на следъ военного развитие, кога тѫрде интересни отражения и вариации въ по-малкитѣ непериалистически държави и особенно въ онѣзи, които сѫ на първи линии въ подготовката и сметкитѣ на антисъветската война, въ новто той търси единственъ изходъ отъ кризата.

Една отъ тия държави — и то тѫрде важна поради положението кое то заема като съсѣдъ на С.С.С.Р. — е и Румъния.

Всички политически събития и комбинации, които ставатъ въ нея въ последнитѣ нѣколко години, трѣбва да се отчитатъ и осѣтляватъ отъ гледнината на тия отражения.

Всеобщото народно разединение презъ 1928 год. изразено въ грандиознитѣ митинги и демонстрации на селскитѣ маси, бѣше резултатъ именно на настѫпващата тогава криза. Водачитѣ на национ. царанистата партия изходуваха създаващото се недоволство и съ громки, дори революционни фрази обещаваха, че съ идването си на власть ще премахнатъ кризата, която тѣ приписваха на управляващата тогава либерална партия, ще възстановятъ потъпканитѣ права на народа, ще зачетатъ правата и свободитѣ на милионитѣ народни малцинства, ще създадатъ миръ и благоденствие на румънския народъ.

Задъ всички тия фрази обаче се крие заинсъла да се отклони неотдавнашното на народа, което вече заплашваше господството на румънската буржуазия и да се замѣсти тѣ съ друга нейна чѣсть, която се зароди въ село следъ войната, вследствие отграбването на земята, което селянитѣ получиха съ аграрната реформа и която чѣсть вече бѣше се слила съ буржуазията отъ новитѣ земи.

Че това бѣше така показватъ всички факти отъ идването на власть на наш цараниститѣ до днесъ. На европейския империализъмъ бѣше необходимо да се създаде въ Румъния едно правителство, което въ решителния моментъ да може да въвлѣче насилѣ въ антисъветската война.

И ето наш. цараниститѣ бѣхъ повикани на власть.

Още въ начало на своето управление наш. цараниститѣ показаха, че далечъ нѣматъ намѣрение да изпълняватъ голѣмитѣ обещания, които даваха въ Крайова, Яйбе-Юлия и др. Това сами окончателно масиститѣ и народнитѣ маси бързо се отърсиха отъ заблужденията.

По тѣзи причини наш. цараниститѣ бързо престанаха да бѫдатъ здрава опора за европейския империализъмъ и неговитѣ завоеватели сметки и той подари новъ фокусъ, въ лицето на монархическа превратъ съ възвращането на престола Кралъ Карол.

Отъ гъзъ сѣмнято на наш. цараниститѣ започна да залѣзва. Властьта все повече се изваждаше отъ тѣхни рѫце и минава въ тия на Краля.

Страната бързо вѫрви къмъ открита кралска диктатура.

Манду беше замененъ съ Миронеску и следъ известни колебания се стигна до последната политическа криза. Наш. Цараниститѣ позорно напуснаха и властьта всецѣло се поѣхна въ рѫцетѣ на Краля, който, следъ известни маневри съ Титулеску, назначи правителство на предсѣдателя Кралската диктатура вече е въ сѫщность новото правителство? Съ твено отъ нѣколко натурени политици, технически лица и лични приятели на Краля, какъвто е Манулеску, то е безъ какваото и да било социална база, безъ връзки и влияния въ народнитѣ маси. То не се ползва дори и съ доверието на парламента който е разтуренъ.

То е правителство на найбѣсния шовинизъмъ на Балкана, защото професоръ Цанчъ въ Югославия и проф. Йорга въ Румъния сѫ двамъ най-голѣми шовинисти които не признаватъ други национ. малцинства, първи освенъ сръбската и втория освенъ румънската.

Правителство на кралската диктатура.

И именно защото е така, то тѫрси да хвѫрли прахъ въ очитѣ на тъй нарекенитѣ наш. малцинства въ Румъния, които съставляватъ компактни народни маси въ заробените области: Трансилвания, Буковина, Банатъ, Бесарабия, Добруджа и др. По тази причина сега именно при правителството на диктатурата въ Румъния за първи пѣтъ виждаме, че се създава държавенъ подсекретариатъ на малцинствата и назначава се неща Бранишъ на тази служба.

Доколко Бранишъ ще изпълни тази задача показа факта, че дори нѣмската и унгарска партии въ Румъния които без спорно сѫ буржоазни партии, заявиха, че тая комбинация е една ненужна игра, защото Бранишъ не представлява никого освенъ себе си. Той още преди година е изключенъ отъ нѣмската партия.

За малцинствата, обаче, това правителство не носи нищо добро.

Добруджанскиятъ народъ ограбенъ, потисканъ и експлоатиранъ не чака нищо и отъ това правителство. Зъ него то не носи нищо добро, тѫй както не му донесоха и чета цараниститѣ, които въ опозиция тѫржествено се клѣха, че ще премахнатъ интерната, ще възвратятъ едната трета, ще дадатъ пѣлна свобода на културно и политическо проявление, обще амнистия за политически и военни престѫпления, възвращение безмитнитѣ по домоветѣ имъ, ще премахнатъ нелюдскитѣ закони и пр., а на власть продължава режимъ на кралската диктатура, отравани и полицейско безправие, памятницитѣ на които сѫ възравнитѣ трагедии въ Ночина, Бабукъ, Ярабедиени, Гюре, Чаръ-Харманъ, Богданово и др. отъ 1926, 29 и 30 година.

Българскитѣ чорбаджии — миньорстари въ Добруджа и Тукъ, намерено основателно, че сѫ идвано на власть наш. цараниститѣ въ Румъния, въ Добруджа настана нова ера на демократизъмъ и свобода. По после тѣ поздравиха възвращането на Кароля като на начало на загаряване тази свобода.

Сега тѣ пакъ приканятъ глава предъ Йорга и му се туратъ въ услуги между онѣзи които си събрата и унгарскитѣ мегатани, като се мамятъ да заблуждаваатъ масиститѣ съ нового министерство на малцинствата.

Съ тоа те сами сѫ рисувати като най-вѣрни слуги на всички насилнически режими и доказватъ, че добруджанскиятъ народъ сѫ пълно право не вѣрне ги оставя и нитъ дадо заслужено ритникъ.

За тѣзи народъ още по ясно изказа, че единственото неговата революц. организация е която още не времето дадо правилна оценка на положението и като разбиваше илюзиитѣ въ наш. царанисткото правителство, които миньоритѣ сѫ сѣяли, заяви, че стремента бързо вѫрви къмъ открита кралска диктатура, което още по здраво затягва веригитѣ на робството въ Добруджа.

И днесъ повече отъ вчера и вѣчерта, за добруджанскиятъ народъ маси стана ясно, че тѣ е робството. Отъ на-ционалнитѣ и политическитѣ тѣ ще се изкоси единственото пѫтя на масовата революционна борба по който пѫтъ тѣ сигурно вѫрвятъ.

Ив. Гъргулевъ

Навънъ е 1 Май...

Навънъ е първи май — тѣлпи заливатъ
площади, улици и пѣсъчнатъ знамена
а тукъ, а тукъ въвъ болницата мрачно сива
угасвамъ буренъ, въ страшна тишина.

А исках гордо тамъ средъ улицитѣ черни
И азъ да хвѫрлѧ свойта огнена душа
И тамъ на масиитѣ средъ пѣсъчитѣ победни
да срѣшна съ изравъ химнъ възторженно смѣрта

Уви, нѣмъ мемъ съдбата бе жестока —
не ме цѣлуна гордата и робска смѣрть,
а дебнела ме вѣщицата жълтоока,
въ мигъ впи отровни устни въ младата ми гръдь

И днесъ край мемъ е глухо и печално:
часовника в сорбѣнъ и птичкитѣ мълчатъ
очитѣ ми ловятъ отсрѣща въ огледалото
гримаситѣ на кошмарната задъ мемъ смѣрть

..Ахъ... искахъ гордо тамъ средъ улицитѣ черни
и азъ да хвѫрлѧ свойта огнена душа
и тамъ на масиитѣ средъ пѣсъчитѣ победни
да срѣшна съ изравъ химнъ възторженно Смѣртта

Христо Лѧчезаровъ

Първи Май — Предвестника на борбата

Считаше се, пѫтъ и до сега отъ нѣкои се счита, че първи Май е празникъ само на индустриалния пролетариатъ. Това понѣкѫде се дължи на историческо създаване отъ пролетарския Интернационалъ. По съ вѫрване обаче, първи май носи значението на празникъ въ който угнетенитѣ и обезправени маси, организирано и единно изразятъ да протестирѧтъ срещу робията и експлоатацията и да изложатъ своитѣ борчески лозунги. Въ тоя день знамето на борбата тоа всички отрудени и потисканитѣ народни маси да се наредятъ единни и съ общи усилия пробѫрѧтъ своята готовность и годность за отпоръ и собственно нападение за извоюване на свободата.

И ако той е създаденъ отъ индустриалния пролетариатъ то е защото пролетарета по своето социално положение исторически бѣ поставенъ пръвъ въ конфликтъ съ капиталистическата и като такъ пръвъ почувствалъ безправието, експлоатацията и робията и пръвъ въстана срещу тѣхъ; а не защото първи май отграничава въ едена суха и схематична програма известни искания, които засѣгатъ и интересуватъ само пролетариата. Това се потвърждава и отъ самитѣ борби, които пролетариата разгръщаше въ миналото на първи май. Въ времена, когато тѣ се водиха подъ лозунга 8 часа работенъ день. Минала повече отъ 40 години, живота изострени противоречия и всѣка следваща година поставяше конкретнитѣ лозунги изяснени и наложени обективно. Днесъ пролетариата не е нѣкакво е бѣлъ вчера, а е много далечъ отъ времената си при създаването на Майския празникъ. Но първи май отъ това не само не губи отъ своето значение, ами напротивъ той нанатъкъ се превѫрща въ единъ день на борбата, които, колкото повече се ограничаватъ свободитѣ, отрѣзватъ правата и благата на милитѣ, все по-многобройни кадри обединява, и изъ день въ день поставя искания, които реализирани да премахнатъ мизитѣ и нападатъ сѫщата тая последователно отъ поробителитѣ и експлоататоритѣ. Първи май е живъ празникъ, живота го усилисли. Той му дава съдържание и изразъ.

Независимо отъ факта, че по-голѣмата часть отъ добруджанци тукъ и отвадъ е пролетаризирана, в дребнитѣ и селски сѫществуване неотклонно и бѫрзо и непомощнатъ стъпански общото им положение на непрекъснато поробени трѣбва да ги изкара на борба.

Да се наредятъ въ общитѣ борчески кадри на първи Май, да приобщимъ усилията си къмъ тия на всички експлоатирани и поробени, знаци дѣлово да работимъ за свободата на Добруджа, ето ето краеъ напредъ на реализиране на тая свобода.

Така трѣбва да бѫде сѫединъ първи май, и неговия изразъ да се излѣе въ обединение на борческа енергия на обезправенитѣ народни маси.

Конкретно при днешната обстановка на добруджа въпроса трѣбва да поставѣтъ, че за дѣлбочавящата се разностранна стопанска криза — икономическа, аграрна и пр. чи тежеститѣ отъ нея хвѫрлени на гърба на добруджанскитѣ маси се засилванетъ на терора и фашистата диктатура, това отъ една страна и отъ друга — засилванетъ на революционната мощь на добруджанци, поставятъ вече доста остро и осъзнато го въпроса съ оглѣдъ на крайного му разрешение. Голѣма и сѫществена роля наложително е да отдаваемъ и на трагично поставящата се, бѫтъ назадъ, готова вече да избухне, война. Всички признаци сѫ на лице, че тя ще бѫде срещу Съветитѣ.

Приемили това, на добруджанци се налага да честуватъ борческия празникъ — първи май, като разгѫрнатъ своята борба подъ лозунгитѣ:

Долу робята — национална и политическо-икономическа!

Долу империализма и реакционната му политическа власть!

Долу рѫцетѣ отъ С.С.Р. на дето надъ 100 национ. малцинства се радватъ на своите национ. права!

Долу фашистката диктатура!

Долу поробителитѣ на Добруджа, които и да бѫдатъ!

Земя за селянина, работа на работника!

Благата за творцитѣ имъ!

Да живѣе свобода и независима Добруджа!

Да живѣе федерацията на свободнитѣ трудови балкански народи!

Право на самоопределение до самообособление на народитѣ.

Да живѣе масовото революционно въстание на добруджанци.

Да живѣе деня на борбата — първи май.

Диктатурата въ Испания съборена

Следъ упорити и кървави борби въ Испания, Кралъ Алфонсъ XIII и правителството на диктатурата бѣхъ свалени на 14 априлъ г. г. Страната е обявена за република. Много отъ изключителнитѣ закони на диктатурата сѫ премахнати. Котолонии които отвадя водеше борба за своето освобождение отъ испанского иго, се обявиха за самостоятелна република, съ столица Барселона.

Въ това обаче, борбитѣ на испанскитѣ революционни работници и селяни не спрѣха. Съобщава се за множество наши демонстрации и кървави сблъсквания между демонстранти и полицията на республиканцитѣ.

На много места селянитѣ сѫ завзели имотитѣ и сѫ манифестирали съ знамена и плакати въ полза на Съветска Испания.

На тия, които не знаятъ какво пишатъ

Въ брой 1340, отъ 8 IV г. на „Македония, подъ рубриката „На свободни теми" г. Отински се поплакалъ да извѣче за изключението, че въ Румъния не повече на 50-мина, — робии нѣма нѫждъ поробенитѣ. Подъ влиянъ отъ нѣкакви си религиозна церемония, на която „кмета отъ Бухурешъ зачерка съобщилъ", поносетѣ „български и гръцки — чели апостола на матерната си книги.

Да влизаме въ споръ съ г. Отински нѣмаме за задача. Дадъ жимъ само да кажемъ, че хата се направи комплиментъ на Румъния, която и поробила и съ нетуванъ сроръ тѫлне надъ 8 милиона така наречени малцинства и именно добруджанци, бесарабци, буковинци, банатци трансилванци и пр. пр., нищо не се печели за неузета на Македония и македонцитѣ. На противъ съ това се кърши мечешка услуга на македонската кауза.

На това противопоставяне на поробителитѣ и зелеме имъ на „добри" и „лоши", съответствия и разграничения на поробенитѣ на „отчетени" и „блаженни". И по-натъкъ политически следва че поробенитѣ нѣматъ общи интереси, които пакъ отрича общата имъ борба срещу поробителитѣ.

Така излиза спорѣдъ г. Отински Хубаво, хубаво — Разлѣзъ и владей.

На побъръ му часъ

Четете и-къ „Свободна Добруджа"

СВОБОДНА ТРИБУНА

Македонските независими прогресивни групи въ Америка

Тѣ се появиха сладъ свѣтовната война въ противовѣсъ на предходящия ги Съюзъ на Политическитѣ Организации. Отначало последнитѣ, докато се дръжаха на страна отъ пагубното влияние на върховистчния Изпълнителенъ Комитетъ на братствата въ България и нелегалнитѣ му събрания, обединяваха почти цѣлата емиграция. Тѣ бѣха превзели оригинални по македонския въпросъ и далечъ отъ посегателствата на българскитѣ правителства, следвали една, макаръ и достатъчно закрѣплена, защото бѣ още въ процеса на сформирането си, но все пакъ диаметрално противоположна идеология на официалнѣ водачитѣ отъ по-гора споменатитѣ слуги на тѣя правителства. Въ последствие, следъ 9-юнския преврать и последвалитѣ го септемврийски и Горно-Джумайски събития, и следъ пълното тържество на реакцията въ България възтържествувала и въ македонското движение — Политическитѣ организации се отъединяха. Върховистъ вече бѣше разчистилъ сѣмѣйнитѣ си въ тѣя събития съ своитѣ противници „лѣвичари". Нѣмаше какво повече да чака. Той притежаваше огромни средства предлагани му отъ реставриращата се реакция и глупаво би било да не ги използува, за да стѣгне още по-здраво нѣ краката си и да се освободи да всѣкѣ изхвѣрли на народната борба изключително въ своитѣ ръцѣ.

Първо той се зае съ изтрѣбленето на дейцитѣ обявени се като привърженици на извнфеста отъ 5 май 1924 г. и които въ полето на революцията излѣзнаха като единственно законни и прави наследници на старата В. М. Р. О. завѣщетоверяна отъ Даме и Гоце — нѣмитѣ върховистови и се групираха около В. М. Р. О. (обединена). Тѣ представляваха отъ себе си голѣма притегателна сила за народнитѣ маси и трѣбваше да се унищожи. Водачъ Чаулевъ, членъ отъ Централния й Комитетъ. Започнаха ужасни преследвания противъ нѣйнитѣ привърженици въ България. Въ резултатъ се получиха обратни резултати. Вождѣйци се безсилиха да пробие центъра, въръвнѣмъ тогава се получи да отмѣсти за поражението си на периферията. Преследванията противъ привърженицитѣ въ България се предприеха още по-отчетливо, а едновременно съ това се заякли голѣмия планъ около овладяването емиграцията въ Америка, поне духовнѣ и тѣлонъ та клонеще къмъ нея. Издаденѣ на 2 августъ 1924 год. „Политическо Бюлетинъ" отъ тогавашния Централенъ Комитетъ на Съюза на Полит. Организации въ Америка и и Канада проклиняри свѣщенитѣ клетвѣ на цитираниѣ манифестъ, заетъ на сѣщата прогресивна ориентация и сочи сѣщия пѣть на македонското движение — пѣтя на братския съюзъ съ национелнитѣ и работническите движения на Балканскитѣ народи. Ето защо агентитѣ на върховизъмъ: блестящи оратори като Чкатровъ и дузина исторически признати търговци като Кисалиичевци и Зографовци, заемнѣхъ ги го собсвенѣ отъ чернената „опасность". И го спасиха! Внесоха въ Политическитѣ Организации елементитѣ на разложение и чрезъ гнусолитѣ хорбедяни устѣка да изхлѣвятъ мѣнѣнѣта си кисѣе. До разкола на В. М. Р. О. (върх.) презъ 1928 г. тѣ въръжка съ нея, а следъ него при очертанѣтѣ се фракции на Михайловисти и Протогеровисти, съ известни колебания, преминѣха на страната на пѣрватѣ по волята и личнитѣ съображения на ракководното тѣло.

Естествено, че при това положение, емиграцията въ Америка, въ по-голѣмата си часть нѣдигнатѣ и съ високъ моралъ, е по своѣ социаленъ съставъ пролетаризирана, не можеше да остане пасивно. Тѣ реагира на върховистичнитѣ попъвания отъ София, закѣйѣки по слуснитѣ имъ орѫдия отвѣтъ оковнѣ и оформи прогресивнѣто течение представлявано отъ Инициативенъ Комитетъ. На чало сѣ старѣя изпитанѣ дѣецъ Синѣе Войдановъ. Инц. Ком. можа да съзѣвде въ кратко вѣмѣ тѣй наречѣнитѣ македонски независими прогресивни групи почти въ всички градове и населени пунктове на Съединѣнитѣ Щати и Канада, гдѣто македонски емигрантъ бѣще нѣйнѣлъ убѣжѣще, прокудѣнъ отъ своѣта родѣнѣ. Тѣзи групи развиха една похвална и неуморна дѣйность. Започнѣхѣ дѣ издаватъ свой органъ „Македонски Бюлѣтинъ", разбиваѣ въ него лѣжитѣ и забулуваѣнѣтѣ истини отъ върховиститѣ и изобличаѣнѣтѣ Политическитѣ организации, показвайѣ кой и за какво тѣ слуватъ, отнѣмѣ тѣлото пѣрвачѣство.

Идейнѣтѣ позиции на групитѣ бѣхѣ тѣя на В.М.Р.О. (Обединена). Това ясно се вѣмѣ отъ резолюциѣтѣ на пѣрватѣ имъ конференция състоялѣ се на 22 и 23 мартъ 1930 г. въ гр. Товедо — щата Онайо. Въ тѣхъ се интегорично застѣва на принципитѣ провъзглѣсѣни въ извнфеста отъ 1924 г., който „най-вѣрно нѣчертѣ истинѣтѣ и единственѣ пѣть на национелѣ революционнитѣ борби на всичкѣ Балканѣ народи за установяванѣто на Балканскѣтѣ федерация съ една свободна Македония третирана като равно правна единѣца". Клѣйки се върховизъмъ и се порицаѣтъ „предателѣтѣ и позорящѣ македонѣтѣ ѣмѣ и борба нѣр вѣмѣ безумѣ на Михайловисти и Протогеровисти" и се заѣвяваѣ предъ цѣлѣя свѣтъ, „че героѣчнѣя македонски народъ и емиграция пѣмѣтъ нѣщѣ общо съ тѣзѣ". Осѫждѣ се становѣщѣто на Нац. Ком. на братствата въ България и Политическитѣ Организации застѣвѣнѣ на страната на Михайловисти. Поздравѣва се В.М.Р.О. (Обединена) и се подчертѣва, че групитѣ сѣ за масова борба и народна революция въ съюзъ съ всичкѣ национелно и социѣлно застѣснѣтѣ народи на Балканитѣ, а не за ратайска служба на интерѣмѣтѣ и нѣмѣтѣ орѫдѣя. Нападатъ се софийскитѣ революционери и се изказва солидарность спрѣмо тѣя, кѣто се борятъ „рѣмо до рѣмо съ другитѣ потѣснѣтѣ народи и трудѣщѣ се масѣ". Нападатъ се сѣщо и българскитѣ буржоѣзнѣ правителства, като се посочѣ тѣмнѣта пагубна роля въ историѣтѣ на тѣя дѣ, движѣнѣе. Най-сетѣе, не останѣтъ не засегнѣтѣ и българскѣя и европейскѣя, и особено итѣлиянскѣя фашизъмъ и се признава Съветскѣя Съюзъ за „единственѣ отъ сѣществуваѣщѣтѣ дѣржавѣ високо проклѣмѣрѣлѣ принципѣ за самоопредѣлѣнѣтѣ на народитѣ и прилоѣнѣла го на прѣктѣка".

Конференцѣѣтѣ не крѣя бѣ прекѣрѣлѣ за предсѣдѣтѣлѣ на Инц. Ком. пакъ Синѣе Войдановъ. И еднѣ годѣна отъ тогѣя мѣнѣ, а ето вѣче сѣе предъ конгресѣ на нѣи, нѣзвѣ прогресивнѣ групѣ въ Америка. Тѣя е многѣ. Тѣя говорѣ красноречѣво за усѣлѣтѣ положѣнѣя отъ тѣхъ въ идейнѣ и организаѣонно отношѣнѣе и за добрѣя прѣемъ на дѣйностѣтѣ имъ изъ всѣчкѣ срѣдѣ на емиграцѣѣтѣ.

Конгреса сѣ свѣкѣ свѣдѣнѣтѣ на нѣ се състѣ презъ м мартъ т. г. Той изработѣ устѣвѣ на „Македонскѣя Народнѣя Емѣграцѣонѣ Съюзъ" въ Америка — вѣчѣ бѣ учрѣдѣтелѣ.

Нѣе отъ ѣсе кѣрѣѣе гѣ поздравяваѣе и нѣмъ пожелаваѣе всѣчкѣ кѣбѣѣо.

Македонецъ

Декларация на В.М.Р.О.

Въ редакцѣѣтѣ нѣ се получѣ еднѣ деклѣрѣцѣѣ подпѣсѣнѣ отъ члѣне на Ц. К. нѣ В. М. Р. О. (Протогеровисти) П. Шѣлдановъ, съ ѣсѣто се заявѣва, че деклѣрѣѣѣтѣ и изявлѣнѣѣтѣ нѣпрѣвѣнѣ въ бѣлгѣрскѣтѣ прѣсѣ отъ Ѣеорѣ попъ Христовъ и К. Парѣчѣнъ, не ѣнгѣжѣрѣтъ В. М. Р. О. и сѣ ѣдно нѣрушѣнѣе на статутѣтѣ нѣ орѣгѣнѣзѣцѣѣтѣ.

Противъ терора надъ добруджанското освободително движение

Осѣенъ публикуваниѣтѣ до сега протести противъ терора надъ добруджанското осв. движение въ България и за освобождѣнѣето на Д-ръ Вичевъ и арестуваниѣтѣ добр. деятели въ Варна и Варненско, въ редакцѣѣтѣ нѣ се получѣха ощѣ и следниѣтѣ:

Виена. Живѣущѣтѣ въ Виена българи като се спирѣтъ обстойно надъ терора който се упражнѣва надъ добр. нѣц. рѣв. движѣнѣе и арестуванѣто на Д-ръ Вичевъ, искѣтъ спѣрѣнѣто на терора, освобождѣвѣне на Д-ръ Вичевъ, амнѣстѣя за поѣмт. затворѣнѣѣ и прѣмахѣвѣне ЗЗД.

Отъ Ески-Джумайско с. Бодаи-Косѣкъ. Добруджанѣѣтѣ бѣжѣнцѣ като сѣ разгледѣлѣ положѣнѣѣто и борбѣтѣ въ добр. движѣнѣе, сѣ подпѣсѣлѣ енергѣчѣнѣ протѣстъ противъ терора нѣгѣ пѣмѣтѣ въ добр. движѣнѣе и за освобождѣвѣне на Д-ръ Вичевъ и другѣтѣ арестувѣѣѣ добруджѣнѣѣ.

Протѣстѣ е изпратѣѣ до мѣнѣстѣръ-прѣдсѣдѣтѣлѣ и прѣсѣтѣ.

София.

До Г-на Мѣнѣстъра на въ-решнѣтѣ рѣботѣ, копѣе е-тѣ; „Зарѣ". „Дѣвѣнѣкъ". „Зѣмѣледѣлско знамѣ". „Рѣботѣчѣско дѣло". „Ехо". Студѣнѣско „Знамѣ". „Пѣмѣнѣ". „Рѣвѣнѣкъ". „Знѣмѣ"

Нѣкоѣкѣ сѣ случѣѣтѣ нѣ терорѣ нѣдъ добруджѣнѣѣтѣ емѣграцѣѣ. Сѣдѣ сѣстѣмѣтѣчѣнѣта и нѣзѣконѣ забрѣна нѣдъ орѣгѣнѣзѣцѣонѣта ѣ и полѣтѣчѣска прѣсѣа, сѣдѣ нѣкоѣко-то убѣйствѣ, кѣто и отнѣѣ верѣ и прѣдѣнѣѣ борѣ-рѣвѣлюцѣонѣрѣ отъ нѣкоѣко нѣсѣцѣ нѣсѣмѣ вѣѣсѣѣтѣ, сѣ бѣлѣгодѣлѣонѣто Вѣ ѣдобрѣнѣѣ и подъ Ваѣѣо прѣзѣо рѣжѣводѣ-во, подготѣѣ и нѣтѣлѣѣѣѣ вѣчѣ широко зѣвѣсѣѣѣѣѣ ѣдарѣ нѣдъ бѣрчѣскѣтѣ добруджѣнѣѣѣѣ нѣрѣ.

Арѣстѣтѣ въ Руѣе и окѣлѣностѣта, Варнѣ, варненско, тѣнѣ въ София, прѣ кѣѣѣо се ѣосѣ гѣше вѣсѣ нѣдъ дѣйцѣ въ добруджѣнѣѣѣѣѣ зѣчѣнѣѣ. Арѣстѣѣѣѣѣ

Год. VI. Софія, 17 май 1931 год. Брой 83

Годишенъ абонаментъ
За България 80 лв.
За странство 160 лв.
За Америка 2 дол.
Обявления:
2 лева кв. см.
Брой 2 лева

СВОБОДНА ДОБРУДЖА

СЕДМИЧЕНЪ ВЕСТНИКЪ ЗА НАЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Записване на абонаментитѣ се придружава съ сумата
Уреждa редакционенъ комитетъ
Адресъ „Св. Климентъ" — София
Главенъ редакторъ
Д-ръ П. Вичевъ
Телефонъ 45-75

Д-ръ П. Вичевъ

ИСПАНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Успѣхътъ на национелното освобождение въ Каталония

Точно преди единъ месецъ, на 14.IV. 1931 г., въ юго-западна Европа се извърши едно отъ крупно историческо значение събития. Една диктатура се събори, единъ кралъ абдикира, единъ народъ пое пътя за своето пълно политико-икономическо освобождение.

Испанския народъ въ общинскитѣ избори се произнесе за републиката. Кралъ Алфонсъ XIII си тегли заключението. Мирно и тихо той напусна предѣлитѣ на Испания. Всенната диктатура падна. Обяви се републиката. Демократично-прогресивнитѣ до тогава елементи взеха надмощие. Въ съюзъ съ военнитѣ, тѣ завзеха управлението и пакъ тихо и мирно заработиха. Предсѣдателятъ на II интернационалъ Вандерелдъ посѣти Мадритъ и поздрави републиката. И нищо повече. Като че ли нищо повече отъ едно тържество не стана, както при смѣна на шефове. Това се показа на първо време на екрана.

Въ действителность обаче, событието не е тъй просто. Загнезилия се срѣдневѣковенъ феодализмъ въ Испания, крепенъ отъ клерикализма отъ времето още на инквизиторскитѣ времена, които владѣятъ огромнитѣ пространства земя, продължаваше да вирѣе и се крѣпи ускорено съ заработилата се модерна индустрия, търговия, съвършена техника и да гнети икономически, политически и национелно много наподнаемания испански народъ. Държейки въ ржцѣтѣ си политическото ржководство на страната, тѣзи привилигировани класи съ подъжаната отъ тѣхъ държавна организация и закони, поведоха селскитѣ и работни маси по една репресивна другаде инзерия. Никакве бѣднотиятъ, мизерията и социалнитѣ злини не сж толкова силно развити, както въ Испания. На повечитѣ за земи, работа, хлѣбъ и свобода Алфонсъ отговори съ диктатура.

* * *

Тежка бѣше едновременно и национелната криза въ Испания. Национелния колоритъ е твърде разнообразенъ: баски, испанци, андалузци, каталонци и пр. Каталонцитѣ, единъ тоже романски народъ, но отъ третата испанска група, живущъ на северо-източната часть на Пиринейския полуостровъ, подъ самитѣ Пиринеи, на бѣрега на Средиземното море, върху територия отъ 32000 кв. км. и на брой около 2 милиона, по история, битъ, езикъ и традиции, както и баскитѣ, се отличава отъ испанския народъ. Тѣ во дятъ една упорита вѣкова на борба за своето пълно национално освобождение. А между туй каталонцитѣ сж изънервено свободолюбивъ народъ, икономически сж сравнително по-добре поставени и претендиратъ, да сж дали първата конституция въ Европа. Тѣ водоха много борби — революционери и много жертви въ борба противъ диктатурата. Днешния предсѣдатель на Каталонската република полковникъ Масия, отъ дълги години бѣ въ емиграция и отъ тамъ водеше въ съюзъ съ другитѣ революционни движения, революционитѣ борби на каталонския народъ.

Две идеологии се борѣха — реакционна и прогресивна.

Реакционата преследваше тоже изоюването на една самостоятелна Каталония, ала при съществуващата система на държавна и социалъ икономическа организация. Нейни носители бѣха каталонскитѣ клерикали. Тѣ останаха отъ начини либерални и революционни идеи и сили въ свѣта, като подъжаха каталанския национелъ патриотизмъ.

Прогресивната идеология преваграше разрешението на Каталонския въпросъ предъ очитѣ на свѣта и съ отдѣлъ на бѣдящото. Прогресиститѣ обгрѣщаха всичкитѣ нюанси на една революционна борба, която има за база: свобода и независимость за каталонската нация, а същевременно свобода и независимость и за другитѣ национелности. Тоя ще каже, тъй както тѣ сами се изразяватъ:

1. Ние искаме свобода на Каталония, тъй както и свобата на другитѣ народи; 2. Ние ще работимъ съ тѣхъ за да прѣмахнемъ всички онѣзи злини, които ни пречатъ; 3. Всѣки народъ има правото да си създаде своя конституция, колкато си желае и ние не бива да му пречимъ; 4. Ние искаме да се създаде една по тѣсна сложна федеративна държавна единица, по силитѣ народи трѣбва свободно да и создадатъ, чрезъ свои делегати.

Само така ще се съгласуява национелната свобода съ универселната полезность. Делегирайки такъ властьта на една по федеративна федерална държава, ние се гарантираме отъ всѣкакъвъ шовинизмъ и национелелъ егоизмъ. Такъ само може да се подготви едно истинско Общество на народитѣ.

* * *

До тукъ каталонцитѣ успѣха. Буржуазно национелната революция постигна часть отъ тая програма. Успоредно съ това обаче това революционно движение се слѣваше и отъ онаи на икономическа основа. Исканията на селскитѣ и безимотни маси стоятъ открити. Етапъть на политическата трансформация далечъ не бѣше само цѣнъта на неодонто движение. Новото републиканско правителство не задоволи недоволнитѣ селяни и работници. То не посегна върху имотитѣ на манастиритѣ и крупнитѣ чифликчии. То не даде на народа това, за което той се бореше. И ние виждаме недоволството да се разраства въ демонстрации и уличи манифестации, въ грабежи на манастирски имоти, въ палежи и уличи сталкновения. Явно е, че ние сме предъ новата фаза въ процеса на прерастването на буржоазната революция въ социална, който бързо се развива и въ трѣкъ усилията на републиканското власть по всички признаци, тя не ще успѣе да задържи положението. Това бързо развитие надхвърля всички възможни предвиждания базирани на обективнитѣ и конкретни исторически условия.

Ще стоятъ депутати

(Пъкъ и много)

За 15 и 16 г. м. И. К. свикалъ висшия добр. съвѣтъ на население, както никога до сега. Мнозина се питатъ за какво прочее става това, защото никога, отъ кого безотговорнитѣ фактори съ попилѣщина и поробени се натрупаха за ржководство на съюза не ся считали тоя институтъ за факторъ. Той е билъ всѣкога за тѣхъ една маска за приемане и залъгване на невинницитѣ. И въ случая имаме сѫщата маневра. Цѣлия имъ дневенъ редъ е тоже една машинация. Сѫщественото е да се изпудятъ невинницитѣ отъ В. С. да одобрятъ кандидатурата на народни представители на Д-ръ И. Пенковъ, Хр. Чолаковъ, Я. Яйдеджиевъ и Я. Стояновъ отъ името на добруджанци; да избератъ депутация която да се яви предъ г. г. Лянчева-Буровъ-Цанкова и да ги моли на всѣка цена да приемятъ тия кандидатури, защото... защото иначе Добруджа пропада, загива.

Ако не устоятъ тамъ, тогава щѣли да се отнесатъ къмъ оппозиционния блокъ.

Ние сме убедени, че и отъ двата мѣста ще имъ дадатъ ритникъ, защото и не диетъ мѣста знаятъ, че тия хора представляватъ само себе си, че добруджанци ги презираятъ и че и сега сж полицейски избраници и на тия си мѣста. А ако още веднажъ поискатъ да се инсинуира да ги избира и за депутати, сигурно че нѣма да закалятъ съ презрѣнитѣ си.

Нашиятъ главенъ редакторъ и основателъ на в. „Свободна Добруджа" Д-ръ П. Вичевъ нѣма редакционна не сѣнка.

Умоляватъ се всичкитѣ абонати на в. „Свободна Добруджа" и онѣзи които го получаватъ на връзки за разпространение да се отчетатъ съ сумата, която дължатъ. Сега особено, то ва се налага, защото изданието на вестника се затруднява.

Добруджанци, погрижете се за единствения вашъ будитель и бранитель на вашитѣ интереси.

Това се нарича индустрия съ добруджанскиятъ интересъ

Добруджанци чакатъ отговоръ

Нѣма се упоменотъ предсѣдателитѣ и сѣдружинитѣ на ромѣнишитѣ около редакцията на в. „Добруджа". Агенти на ромѣнската политика, отклонени и тонени отъ добруджанскиятъ народъ, тѣ, непредставлящъ слѣдъ всѣка инсинуация пусната отъ ромѣнската власть и преса по адресъ на добруджанско о революционно движение. По заповѣдь отъ Букурещъ, тѣ подадатъ викъ и хапъ изпитанъ грамофонъ подаватъ ной. Заоплакали сж сжабитѣ на добруджанци и дворлятъ отъ и изпелъ въ викъ насъ.

Нѣма да спорим съ ромѣнскитѣ дедективи около редакцията на „Добруджа". Застоянъ сж сбаче да имъ поставимъ спецификъ конкретни въпроси и тѣ трѣбва да отговорятъ:

1. *Писаната отъ В. Д. Р. О. по адреса добруджанци за гласоватата конференция прѣзъ м. Февруарий сж знанието на Попа. Комитетъ ли сж отговорили?*

2. *Ако не сж то несови значи, какъ е назначенъ е и колко грѫшата на посочеотто време, между малко отъ поканенитѣ, защото другитѣ отказали да се явятъ, а г. г. Д. Стоянов, Д-ръ Пенковъ, Хр. Попов и Александъръ?*

3. *Какво сж мислили да правятъ съ Б. Н. Попа за, всякъ отъ една чужда держава?*

Ето на това чакатъ отговоръ добруджанци, отъ чиято сжба И. К. е направилъ вече единъ особенъ родъ непустини.

Секретаренъ добруджанецъ

Центрѣтъ Добруджанскиятъ Акционенъ Комитетъ въ съставъ: Д-ръ П. Вичевъ, Ив. Томовъ и Ив. Русевъ въ заседанието си отъ 11 т. м. реши:

1. Отмѣнява решението си за временото замѣстване на Д-ръ П. Вичевъ въ качеството му главенъ редакторъ на в. „Свободна Добруджа" съ Д-ръ Я. Пановъ, старото положение влиза въ сила автоматически съ излизането на свободъ на Д-ръ Вичева.

2. Национелъ освободителното добруджанско движение екрѣдъ емиграцията въ България, като национелно и надпартийно, обединявайки всички добруджанци-емигранти и бѣжанци съ най-разнородни политически убеждения, не може да се обвързва въ никоя партийна коленчица. То си остава самостойно и независимо отъ партийнитѣ борби.

3. Ц. Д. А. К. не може да взема, като комитетъ никого вкупомъ, нито чрезъ делегатъ участие въ никакви предизборни комбинации. Всѣкъ, който изъ лѣсе изъ ръцѣтѣ на това решение действуе за свои лични цѣли и не ангажира Ц. Д. А. К.

Отъ Цент. Доб. Акц. Ком.

Изложение на Българ. Секция за борба против империализма и за национална независимость

По поводъ предстоящата сесия на Съвета на О. Н. по инициативата на съюза „Отецъ Паисий" на 17 г. м. се подготвятъ протестни събрания *„делящи вранката и морално защита на българската малцинства въ Добруджа, Тракия, Македония, Западнитѣ покраинини и Бесарабия"*. Ще се говори за *„незабвенити и общо защита на малцинствата и за необходимостта отъ ревизията на мирнитѣ договори"*.

Българската национална секция отъ Международната Лига за борба противъ Империализма и за Национална независимость, стои на своето гледище, че тия вицки и на фашисткия „Всебългарския" съюзъ Отецъ Паисий се имаятъ повторение на единъ постоянетъ стереотипенъ курсъ за сѣене на заблуди и морално поробване на вѣрнитѣ народнитѣ въ борбата за истинско освобождение на потиснатитѣ.

Тая констатация добива особена сила, следъ като се подчертае още веднажъ историческата истина, че въ продължение на единадесетъ години отъ-като съществуватъ договоритѣ за покровителство на малцинствата и самото О. Н — гаранти за тѣхното изпълнение, и въ рѣки на тѣхнитѣ протестни акции по цѣлото земно кълбо, не само не се е постигнатъ тия договори, но обратното, констатира се една подчертана тенденция съ всекидневъ засилване политико-икономическия курсъ на денационализация и едно задълбочване на социалнитѣ гнетъ надъ изпозорно свободнитѣ народи.

Фактътъ, че тия протестни вицки се организиратъ на сѣщата дата 17 май въ Унгария, Австрия, Италия, Съединенитѣ Щати и Холандия, и че на тѣхъ щѣли да взематъ участие видни италиански, американски и холандски учени, общественици и публицисти, съвсемъ не ще измѣни въ нищо съществующото положение на националенъ, социаленъ икономическо и политическо гнетъ. Нѣмище по готовѣ теоритичнитѣ на договоритѣ за правата на малцинствата отъ американкия президентъ Вилсонъ и при все това, тѣзи договори оставатъ и по днесъ за едни като прикритие на национално поробничество и експлоатация, а за други, като средства за сѣене на заблуждение, каквато се явява и настоящата акция и въ България.

Въ днешно време на пълно развитие, разбуване имперialистическа система и кризата въ нея, които въ своя редъ доведе сѣмитѣ империалисти дори до открити конфликти съ едно очертание на политическо блокове и на всѣки фронтове; когато открито вече се готовятъ за война, за подготовката на която се хвърлятъ годишно около 500 милиарда лева; когато часть отъ имперialистическата преса въ Англия изразява открито свой страхъ като „Дайли Експресъ", който атакува френския империализмъ въ егоизмъ и стремежъ къмъ хегемонизмъ въ Европа провеждан чрезъ О. Н., — народи като българския, чийто суверенитетъ е унищоженъ и който се огъва подъ тежеститѣ на една повсемѣстна и страшна стопанска социална криза, ще измѣни на историческото своеначение къмъ себе си и къмъ останалитѣ потиснати и обезправени народи на Балканитѣ — къмъ Македония, Добруджа, Тракия и Западнитѣ покраинини, ако продължава да се свързваме съ акция, дето тая устройнене отъ съюза Отецъ Паисий.

Емигрантитѣ и бѣжанцитѣ отъ заробенитѣ земи имаятъ предъ очитѣ си борбата за освобождение на други заробени народи въ Европа — хаталонцитѣ, баскитѣ и ирландцитѣ. Една диктатура се съборя и тѣ осъществиха часть отъ своитѣ политически аспирации. Поели пѣтя къмъ голгота за пълного социалъ-икономическо освобождение, ние виждаме какъ тия народи преминаватъ въ втората фаза на прерастванието за завладѣванието на земята отъ феодалнитѣ наследници и експлуатиранитѣ монастири.

Диктатуритѣ и установенитѣ фашистки режими въ Балканитѣ — въ Югославия, въ Румъния, Гърция и България се явяватъ, като крепители на западния и балкански империализъмъ и на режиме на потисническитѣ договори.

Не молби и плачъ за ревизии трѣбва да бѣде лозунга, а отричане на всички договори и боровъ срещу тѣхъ, като дѣло на империализма.

Бълг. Нац. Секция, отъ Международ. Лига за борба противъ Империализма и за Нац. независимость отправя апелъ къмъ трудящитѣ въ България, къмъ емигрантитѣ и бѣжанци, да отрекатъ приспособителната акция на шовинистичния съюзъ „Отецъ Паисий", а заедно наредятъ подъ знамето на Антиимпериалистическата Лига срѣщу режима на национално и социално потисничество.

Долу империализма! Долу Версайскитѣ потисническите договори! Долу О. Н.! Долу на националното робство! Долу войната между народитѣ и специално тая срѣщу С.С.С.Р.!

За пълното самоопредѣляване на народитѣ. За свободни и независими Македония, Тракия, Добруджа, Хърватско. За федерация на балканскитѣ свободни трудови народи.

На Шипка не е спокойно

Говорятъ за миръ, а се готовятъ все за война. Най-голѣми приготовления въ това отношение се правятъ отъ Франция и държавитѣ отъ малкото съглашение. За пакта Келогъ, който имъ гарантираше неподвижъ отъ война, въпреки никакъ не се говори. Обратното, все по чести ставатъ слуховетѣ за една предстоящa война, признацитѣ на която все повече и повече изпъкватъ на зае отъ противоречиятъ и застрени интереси на империалиститѣ.

Спореть една статистика военнитѣ разходи на народнитѣ годишно възлизатъ на около 112 милиарда франка т. е. около 500 милиарда лева.

По всички данни и признаци тая подготовка цели Съветска Русия, въпреки непрестаннитѣ опроверження. Спореть послѣднитѣ новини отъ Букурещъ, въ тоя градъ си се събрали на военни заседания начальницитѣ на щабоветѣ на румънската, чехословашката, югославската и полска армии. Очевидно задачитѣ отъ теоритически се поставятъ вече конкретно. Та както виждаме на Шипка не е спокойно.

Четете и-къ „Свободна Добруджа"

Сѣмитѣтъ въ Испания

Споредъ в. „Le Temps", въ-орѣкитѣ мѣрки взети отъ републиканското правителство, агитацитѣ все повече се засилвали. Голѣма тълпа е нападнала и запалила десетки отъ най-голѣмитѣ монастирски помѣщения въ гр. Мадридъ. Полицията е успѣла да предпази монастира на сестритѣ именуемъ „Santa Rosa". Сестритѣ напуснали монастира, а градски съветъ веднага окачилъ табела съ следния надписъ:

„Народе, запази това помѣщение. Сестритѣ го предаваха на държавата и то сега е твоя принадлежность".

Изгонени са монастирритѣ въ Севиля, Малага, Кадиксъ и Аликанте. Обявено е и въ тия градове военно положение.

Европеи сѣ завръщали поизви, апелирайки къмъ народа да отложи работата си, увѣряйки, че виновницитѣ ще бѣдатъ наказани. Стратегическитѣ пунктове сѣ заети отъ гражданската гвардия и войската. Около монастирритѣ сѣ поставени мертвешки.

Работнически, студенски и републикански представители се явили предъ правителството съ искания, които се състоятъ въ следното: разтуряне на гражданата гвардия, преследване противъ бившия министръ генералъ Берингеръ и обезоружаването на клерикалнитѣ групи, които бранятъ църквитѣ съ оружие.

М-рътъ на просвѣтата Марселино Домино отговорилъ, че правителството решило арестуването на Берингеръ и да разтури въръжения воененъ съдъ, който е освободилъ по-рано последния.

Министрътъ заявилъ, че правителството има известие, какво етапата устроена по улицитѣ и предизвикала пожарити сѣ устроени отъ монархиститѣ, а на другия день отъ комуниститѣ. И двѣтѣ тия групи сѣ били врагове на републиката и по тия съображения е проклаиранъ военно законъ.

Работническата обединена генералъ Берингеръ въ фалшифицирането на документа въ полза на сенатора Ансалдо. То иска строго наказание на генерала, арестуването на всички монархисти по списъкъ, който ще бѣде публикуванъ; възбуждане на недъга на процесъ за преследванията въ-рени отъ диктатурата, ограничение на армията, разтуряне на военна и морски съветъ.

Правителството въ-приемо тия предложения.

Галарза, главния прокуроръ на Републиката е далъ нареждание за преследването на бившитѣ министри отъ диктатурата и за тѣхното бързо арестуване. Арестуванъ е вече Берингеръ и бившия м-ръ на въ-решитѣ работи Матосъ.

При все това обаче испанската преса е въ-рде песимистична, очаквайки серизни сѣ-бития. Нѣщо повече, часть отъ тая преса счита, че е една историческа необходимость да се изживѣятъ по-бързо тия сѣ-бития.

Безпокойството въ Франция е голѣмо. Тамъ се страдаватъ, че новинитѣ революция нѣма се ограничи, че тя ще вземе по-голѣми размѣри и че възможно е нейното влияние да прекъсне Пирнейтѣ въ самата Франция. „Le Temps" препоръчва на испанското правителство по организира републиканската младежка срещу екстремиститѣ. Не може и не бива, казва в-ка, да се нагнетава едно правителство къмъ революционнитѣ страсти. Но, продължава, правителството на Алкала Заора е армено, много либерално и примирително.

По всичко се виждатъ тенденциитѣ на официалка Франция, че като не сполучла новото положение въ Испания исква да изнесѣ борбитѣ на испанския народъ отъ правилния имъ ходъ.

Стари и нови скандали

съ оземляванието на бѣжанци

Една нова игра се е-рши съ послѣдното оземляване на бѣжанцитѣ въ областитѣ на изсушенитѣ блата. Изглежда, че и съ това оземляване, както съ градското се е създала една индустрия съ привилегировани партизани и познатитѣ на всѣка власть агенти. Възмущението е нарастнало търде много не само въ грѣдата на бѣжанцитѣ но още и въ-рѣдъ гражданството. Раздавани сѣ земи на граждани, които никога не сѣ боравили съ земеделие, и които веднажъ сѣ получила гравски мѣста, получили сѣ пълни кредити отъ земеделската банка, построили сѣ си кѫщи, обзавели се, а нѣкои дори сѣ построили цѣли палати съ по два и три етажа кѫщи, и днесъ главната дирекция за оземляване на бѣжанцитѣ ги облагодѣтелствува още веднажъ съ полски земи, когато има хиляди селяни бѣжанци не оземлени и които нестерствуватъ чакатъ земя и постоянно ги залъгватъ съ обещания.

Това е единъ голѣмъ публиченъ скандалъ, виновници на който въ голѣма степень се бѣхми и на официалнитѣ ръководни тѣла на емигрантскитѣ организации и спешилно И. К. на съюзъ Добруджа.

Ние обръщаме вниманието на правителството и настоятелно искаме, то да интервенира и да ограничи тая търговия съ бѣжанския хлѣбъ. Налага се пъленъ ревизия и проверка въ това направление, на всѣки случай по отдѣлно. Да се раздава земя на онези бѣжанци, които сѣ земеделци и които не сѣ използвали веднажъ облагодѣ на закона за настаняване на бѣжанцитѣ.

* * *

Главната Дирекция за настаняване на бѣжанцитѣ трѣбва да ликвидира веднажъ за винаги съ своя бюрократизъмъ и бумизъмъ. Отъ години имъ бѣжанци по селата, които очакватъ на нѣмъ се отгуле кренитѣ по-нанѣрчения корепемъ. Това не бива да стане, защото бѣжанцитѣ и безъ това изнемогватъ подъ ударитѣ на нуждитѣ, тежкатѣ стопанска криза и мизерствуватъ. Отчаянието е достигнало въ-ршната точка на търпението. Не сѣ виновни тѣ че сѣ изпадали въ бѣжанско положение. Най-после това е едно тѣжно право подено имъ по договори и по закони. Всѣко подобно своеволие трѣбва най-строго да се наказва.

Сѣщо сѣ случаитѣ и съ недаване добитъкъ и инвентаръ. Документирана измѣна за замѣстване на умрѣли коне не се удовлетворяна. И тоя е много важно искане. Прѣ-нискитѣ се плачатъ въ дирекцията съ години. Много фактори се бѣрнатъ въ тия въпроси: Околийски начальници, немителни пъкъсе, писти и пр. Туретъ вече край.

Не сѣ-ите вѣтрове защото ще-жнитѣ бури.

За предсѣдатель на французкata republika е избранъ г. Дюмеръ. Кандидатурата на Бриана е пропаднала, отъ-ката се виждъ, че неговата политика не се одобрява отъ болшинството на двѣтѣ камари.

Конципрдженитѣ

Отъ нѣколко дни упорити заговори, че нѣколко мерени отъ изпълнителния комитетъ нѣколко „политически" и „общественици" и единъ „Гр. комитадженъ" решили на всяка цена — презъ тоз бал [illegible] ще се избератъ за народни представители.

Знаемъ, че деле „комитетъ-ницитѣ" и „общество-ницитѣ" неуморимо се борятъ съ всички средства на [illegible] опозиционнитѣ, на тоя ден въ ползата да бѣдатъ [illegible] брани за депутати отъ имена на „всички добруджанци".

Разправятъ, че, бащ-комитета се свѣсилъ да [illegible] г-нъ Кимилевъ да му [illegible] гласовитѣ.

Сѣщитѣ тие — въ [illegible] депутати, — за да оформятъ своитѣ желания, решили [illegible] свинатъ висшия добр. съвѣтъ [illegible] да му обявятъ нѣкои [illegible] и отъ значение" би [illegible] движението, ако въ нашата [illegible] мари имало напримѣръ [illegible] тая добруджанци.

Кого седѣтъ така у [illegible] прелистяхъ в. „Добруджа" [illegible] 72/28 г., редактиранъ отъ „Гр. комитета" Айдемирски [illegible] се случайно да речемъ [illegible] свято отъ него „*Да се [illegible]*". Кѫде крайчеца срещнахъ [illegible] фраза написане отъ [illegible] достойния ?!

— *„Ами, що изглежда [illegible] стиха да на кандидатурите. Кѫде ще се дѣна отъ [illegible] глава"* ?

Едва отъ [illegible] катъ редовъ

Австро-германското обединение

Австро германскиятъ политически съюзъ възбуди голѣмо недоволство въ Парижъ, Прага, Бѣлградъ, Букурещъ и Варшава. На тоя съюзъ се гледа, какъ си е въ дѣйствителность, като на първата стѫпка къмъ политическото присъединение на Австрия къмъ Германия. Официалнитѣ изявления направени въ Виена и Берлинъ за средствата на двѣтѣ братски народи [illegible] скрива тия намѣрения. Безкойствието е-ще по-голѣмо. Отъ Парижъ се изменяше [illegible] малкото съглашение решили да се противопостави не само постоянно но и конкретно [illegible] то изпълни заповѣдьтѣ. Попреди се и политиката на [illegible] румънското правителство на Ив. Ге. Редлъгатитѣ се указали [illegible] Заповѣдьта отъ Парижъ [illegible] изпълни въ точность. Отъ Бѣлградъ не инсистъ да сѣ [illegible] поне за сега политическия курсъ.

Отъ Рим, заговорихме [illegible] въ-обединението на австро-унгарската уния и за проглашаването на бившия престолонаследникъ князъ Отонъ за австро-унгарски кралъ. Тази [illegible] слѣдна версия, изглежда че [illegible] въ-приемо и въ Парижъ, [illegible] да се проведи присъединение на Австрия къмъ Германия.

Въ настоящитѣ заседания на Съвета на О. Н., по всичко изглежда ще станатъ серизни сѣтлъкновения по сѣщия въпросъ. Но и Германия и Австрия сѣ решили да отстояватъ съ всички средства своитѣ позиции.

Къмъ тенденцията въ Германия и Австрия за обединение Англия се-пръкна доста резервирано. Часть отъ англійската преса серизно разисква и се противопоставя на безусловната подкрѣпа, която англійското правителство дава на Франция. Изтъкнайки, че последната е много далеко увлѣкла Англия

Книги по национолния въпросъ

Библиотека „Национолно Освобождение" издаде следнитѣ твърде интересни книги необходими на всѣки, който се занимава съ национолнитѣ въпроси.

1. *„Национолния и колониолния въпросъ"* отъ *Г. П. Бройдо.* Струва 30 лв.
2. *„Национолния въпросъ въ миналото и сега"* отъ *К. Гулина.* Цена 60 лева.
3. *„Теория и практика по национолния въпросъ"* отъ *Чиликов.* Цена 15 лева.

„Национолно Освобождение" ще даде и други книги, безъ които никой дѣецъ въ национолнитѣ движения не може да мине. Тѣ сѫ необходимо четиво за всѣки, който иска поне отвалко-малко да се запознае съ теорията и практиката по национолния въпросъ, въ Европа и въ Балканитѣ. Безъ това е невъзможно никакво да бъде съзнателна и разумна дейтелность въ кое да е отъ национолнитѣ движения. Враговетѣ на национолно потиснатитѣ народи и малцинства винаги сѫ използували за своитѣ цели непросвѣтеностьта и невежеството на национолно потиснатитѣ народи, за да пречѫтъ тѣхнитѣ усилия и стремежи къмъ своята колониция, за постигането на своитѣ груби интереси. Его защо на тѣхнитѣ помогания ние трѣбва да противопоставимъ, покрай другото и и това разбиране на въпроситѣ и една широка просвѣта по наш. въпросъ.

Снабдете се съ тия твърде интересни книги.

Сума да се праща на адресъ: *Б-ки „Свободна Добруджа"* (библиотека Национолно Освобождение) — София.

Подъ маската на комунизма

Румънскиятъ ултрашовинистиченъ в. „Универсулъ" е помѣстилъ въ броя си отъ 18 IV 1931 г. статия подъ заглавие: *„Българская организация работа подъ маската на комунизма"*, съ която оправдава борбата противъ добруджанскитѣ българи, като единъ необходимость. Предаватъ тая статия е помѣстенъ въ софийския в. „Зора". Хвалитѣ се множество лъжи, които произлизатъ отъ румънската власть, очевидно съ цель да се спѫтъ заблуждения.

Фактъ̀тъ за нѫршени разбойнически дѣяния отъ ВДРО, които е организация извѣнъ границитѣ на Добруджа, както и за съществуването на национолъ-революционата организация ДРО вътре въ самата Добруджа, ние неедновратно сме изнесли. Сѫществитѣ принципи противорѣчи между тия две организации ние неедновъ сме изтъкували въ колонитѣ на в. „Свободна Добруджа", осѫждайки шовинизма, патриотизма и престъпнитѣ дѣяния на първата, като пакостни за самото освобождението движение. Открито сме вземали страната на ДРО, защото намираме, че нейната идеология и тактика сѫ правилни и защото свято по пѫтя на и основа подготовка и революционна борба ще се осѫществи освобождението на добруджанския народъ. Сѫщо тъй намираме за правилна и генералната тактическа линия на ДРО за единодействие между всички национолно и социолно потиснати народи.

Нѣма никакво съмнение, че тая голѣма задача пени върху плещитѣ на цѣлокупния добруджански народъ, който въ своя социоленъ и икономическиенъ характеръ представлява единъ пъстрота на национоленъ произходъ, на религиозни вѣрвания, на различни политически убеждения, а сѫщо тъй и на класова пъстрота. Тукъ сѫ наредени дребни и средни селяни, занаятчии, търговци, бежанци, работници и пр. Тукъ се включватъ българи, турци, руси и др.

При наличностьта на такава идеология и на такава национолна, социолна и политическа пъстрота за се повѣрва, че ДРО представлява български черепенчилъ и още нѣщо къмъ комунизмъ, тоест ако не и невежество, то непременно се явява преднамѣрена и за нѣкоиномного злонамѣрена инсинуация. Чиста е истината, въ която се почва — тъй е единъ страна да отрече сѫществуването на национолъ-революционото движение въ Добруджа, да отрече неговото огромно значение въ ректа, че е обхванало цѣлото добруджанско население и най-после — да се представи широкото влияние на тоа движение вътре въ Добруджа, въ Румъния и въ граница, като комунистическа опасность за да се оправдаватъ всички насилия, тероръ, закоренѣлъ грабежъ на добруджанци, — съ други думи, да се оправдае денационализаторската политика на румънския шовинизмъ.

Тенденциозностьта бие ведната въ очи за онѫ, които познаватъ румънскитѣ икономически и политически условия, защото въ тяхъ наличностьта на всички социоленъ икономически дѣяния, комунистическата партия въ Румъния е най-слабата въ цѣла Европа. Да се изтъкне обаче тая черепна опасность е потрѣбно за политиката въ Букурещъ, за да сѣе дивержии въ границитѣ, главно презъ Парижъ въ София, за да се разпирва и заколе теоре и пъра, национолнитѣ войни въ България. Така трѣбва да се обясни моето преуспѣване въ София, както на нѣкои въ Варна, сочения черепната опасность и за България, а сѫщо тъй на множина други войни и учения въ Добруджа.

Общото убеждение е такова, сѫщо никакво е и по отказа на Румъния да създаде единъ правовъ редъ на справедливость и търпимость въ Добруджа, да възпрѣпятствѫ ограбванитѣ съ насилителни закони и произволъ имоти на добруджанци, да влияе сенсетра, да даде амнистия за възвръщане на емигрантитѣ, да върне училищата на населението и пр. Най-отвратителното, което се явява, то е, че въ тая политика на румънскитѣ правителства и на румънската шовинистическа преса за денационализацията на Добруджа, нѣкоръ широкото подкрепа на нѣкои български жѫрбаджии и болѣрци въ Добруджа и въ България, които иначе се бихтѣ въ гърлитѣ и постоянно алармирать обществото съ своя отъ турско време „национализъмъ".

Все пакъ и въ Румъния и въ България и въ Европа тарното общественото мнение знае, че въ Добруджа има едно историческа национолъ революционно движение (ДРО) и нѣкои диверсии да се правятъ отъ румънската власть и преса, нѣтъ начерпанъ отъ ДРО е единственъ вѣренъ пѫтъ за национолното освобождение на добруджанския народъ и то ще дойде въпреки всички клеки и инсинуации.

Гръ П. Вълчев

Истинската мисия

на кабинета Иорга

Прикритата диктатура на крѫлъ Карола, почва да се проявява все по демонстративно. Слѣдъ неуспѣлия порядъ помѣжитѣ между политическитѣ партии да образуватъ единъ общонароденъ кабинетъ подъ шефа на Титулеско, тъй много подчинѣнъ отъ Парижъ, на заглавие фронтъ срещу болшевишка Русия, Карол серизно се загрижи за собственото си кожа. Той се обѫсна на невдовѣрения си брянтель „авторитетния" професоръ шовинистъ Иорга.

Народната партия на Иорга е отцѣпъкъ отъ Национолната партия, отъ която се отдѣли, слѣдъ обединението на тая послѣдната съ либералитѣ презъ 1926 год. Тревогата бѣше свирѫнѣ голѣмия въ Франция отъ тая разрѣшение на единъ отколкото въ сената Румъния. Тъй-нашетъ се тая курсъ въ Букурещъ, като желание отъ Карола да се отърве отъ опекунството на Франция. Не бива да се забравятъ още и крѫвната линия на Карола конто е нѣмска отъ Хоенцолернитѣ. Сѫществува серизно подозрение въ послѣдно време, че Германия е повишила влиянието си въ Букурещъ. Возникнѣтѣ преговори за търговски договори между Румъния и Германия и правятъ въ Парижъ по тия случай отъ единъ страна и отъ друга кошмарятъ отъ едно приближение отъ черменатъ дракъ на Румъния отъ друга, като най-предвидъ аванпрѫ въ единъ война съ Русия, изглежда на всѣко се очертавать на небосклона, като близка перспектива, нѣстина серизно се загрижили нервиитѣ на французитѣ въ политиката на единъ предстоящо загубване на Румъния отъ обятия на тая послѣдната.

Отъ друга страна изгодитѣ, които представляваха едно сближение съ германцитѣ на икономическа и политическа почва, довѣтъ на Румъния приятелско спокойствие и въ отношение обединението на стопанската криза и въ отношение източнитѣ и границитѣ. Изглежда че и съвѣтитѣ отъ Лондонъ сѫ въ тоа направление за отлагане на единъ предстоящо война, гонимата следователно на Франция да задържи по-нататъкъ подъ своето влияние Румъния стѫ-нѣтъ все по проблематична. Всичко онова, което се върши днесъ въ Букурещъ говори за подобни комбинации.

Селенията за в. „Добруджа"

До в. „Добруджа" е изпратена следнатата дописка съ копие до насъ за публикуване.

Господине Редакторе,

„Получихме 118 119 бр. отъ вѣрцилиния ви вестникъ за които сме абонирани съвсѣмъ насила и съ заплашвания отъ вашитѣ убийци и конередци. Както винаги тъй сега въ тия ни бранне не намѣрихме нищо подчинено освенъ най-долнопробни хули и клевети по адресъ на любимитѣ ни и съ мадрость подъ̀ушани, както отъ отрудената гражда добр. еминрацци, тъй и отъ селската та кавя, и в Св Добруджа и Добруджа. Знаме, единствени изразители на болкитѣ и страданията както на бѣжанцитѣ тукъ въ България, тъй и на останалитѣ ни въ родна Добруджа, бежи, брата и сестри, които день и нощь сѫ потисканы, бити и пребивани отъ озверени диви шовиренски банди.

А вие имѫтъ да поведете единъ истинска борба за часъ по скорошното ни освобождение, вие ни отделенитѣ отъ нея като отъ 1919 год. до сега клеветите не ѫмо, вие сте клеветите на фалшивото О. Н., които и вие селенитѣ край границитѣ разбрахме, че е перемѣнъ на побиди клиет. Ета що не трошетѣ повече хѫрвавитѣ добруджански сѫтники по вестникитѣ, и не ни го прощайте по телевизиотъ никой не го чете. Добре ще направите да го прощите само на бежанци и малцинства за опасности, за тази цѣлъ ще ви помолимъ „Св Добруджа" да ви направи реклама. Добр емигрااнски сѫвѣта че вие не водитѣ борба за освобождението ни, а гледате по нѣмски трѣбъ да се подигнете и хартиите не клеветѣти, за да се докопате до нѣкои тъкъ служебица. Черви това именно та ни напитка. Гоня вие виждте на Бирата (и въ Верне). Ние грамадното болшинство отъ добр. бѣжанци отъ двѣ Добруджи, край границитѣ ви заявяваме, че свѣдоката на родната ни Добруджа сѫ клеветѣ и поклони не ще войде. Тъ ще войде когато всички до единъ се наредимъ подъ развитото знаме на неизбраванитѣ ни Дочо на които бѣ написано Гайбеда и Независим Добруджа. Тоя е най-късия пѫтъ за свободата ни, а не обиранитѣ."

Сѫтника отъ Бетлуджа

Четете и разпространявайте в-къ „Свободна Добруджа"

Общата мисия на Балканскѣ Освободителните движения

Национолъ революционного добруджанско движение е и народно движение — движение на бѣлокупния добруджански народъ въ Добруджа и въ емиграция, *без разлика на произходъ, религия и политическа убеждения.* (Чл. 5 отъ устава). То е напълно самостоятелно и независимо.

Отъ тукъ следва, че всѣко национолъ революционно движение, какъвто е добруджанското не може да бѫде партийно, нито пъкъ една партия може да го обхване. То е масово и извънпартийно.

Въ голѣмото си болшинство състава на добруджанското национолъ освободително движение се опредѣля отъ внушителното присъствие на селски елементъ, на занаятчии и работници и като тъй не може да се подчини и на класовата идеология. Защото ако бѣше тъй, нѣмаше защо да сѫществува отдѣлно, е щѣше да бѫде въ свята класова партия. Изгубили добруджанското освободително движение национолния си характеръ, то губи своето историческо значение.

Конкретнитѣ обекти на национолъ освободителното добруджанско движение се сочетъ задъ границитѣ въ самата Добруджа. Тамъ е голѣмата добруджанска маса. Тамъ е базата на движението.

Методитѣ на борба на движението сѫ масови — революционни. Използването на легалнитѣ възможности не сѫ въ разрѣзъ съ тактиката на движението. Чрезъ тѣхъ се задълбочаватъ връзкитѣ съ добруджанскитѣ маси. Отъ тукъ борбата за земя, училища, училища, свободи и други икономически и политически права и пр. е задължителна.

Ролята на емигрантитѣ е спомагателна. На нея национолъ освободителната организация гледа, като на важенъ помощенъ факторъ. Съ нея тя поддържа постоянни връзки за взаимни морални и материални подръжки. Тя се грижи за правилното й ориентиране въ пѫтя на освобождението, възпитавка въ духа на целитѣ и задачитѣ му, като му повелява да се бори срещу всѣко чуждо нѣмашетство.

При такова ясно опредѣление, както на целитѣ и тактиката, а така сѫщо на качествата и състава на добруджанското национолъ освободително движение, заинтересованото увличане на това послѣдното въ партийнитѣ борби съ точно опредѣление на тая или онаа партия или изборна формация, се явява въ разрѣзъ съ естеството и статутитѣ на самата организация, явява се като груба грѣшка, която подрива основитѣ и единството въ движението. Такива грѣшки трѣбва да се преследватъ и строго наказватъ.

Отъ това се следва обаче, че всѣкъ членъ на движението за себе си е ограниченъ да се числи и участвува въ живота на партиите си.

Добруджанци, гримете се за своята преса. Иначе ще ви дъжатъ и търгуватъ съ вашитѣ интереси. Разпространявайте и подпомагайте в. „Свободна Добруджа".

Добруджанци, избѣгвайте глупавия в „Добруджа", органъ на още по глупавия И. К. Не му прощайте нито стотинки, за да се случатъ окончателно. Да видимъ до кога ще ги хранитѣ.

София — Печатница „Съгласие,

въ безрезервната подкрепа на френската хегемония въ Европа, за сметка на своитѣ собствени интереси. На сѫ рѣдки даже гласовитѣ, които Англия да се отегли отъ О. Н. което сѫществува изключително за подкрепа на френския империализъмъ.

Какво и да е решението на Съвета на О. Н. отъ Берлинъ и Виена знаватъ, че тѣ оставатъ вѣрни на своя съюзъ.

ИЗЛЪЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ

КАПИТАЛЪТЪ

Отъ **К. Маркъ**, преводъ на **Д. Благоевъ**, подъ ред. на **Т. Павловъ**.

Томъ I, часть I, стр. 450, цена 100 лв. (за абонентитѣ тая часть струва 50 лв.), печать и хартия хубави. Втората часть — цена 100 лв. (за абонентитѣ 50 лв.) се печати.

Книгата излиза много навреме и нѣма нужда отъ никакви препоръки — всѣки работникъ, нашисъ-революционеръ и мислещъ човѣкъ, трѣбва да я притежава. Запазилите масово и бързо абонати (първа вноска 150 лв., за работници и ученци се 100 лв.). Плащане се за внасяне второтѣ вноски.

Новъ адресъ за всичко: **Гано Пенчевъ.**
Тетевенска 23, София

Изъ страната на съзнанїтѣ

Единъ интересенъ репортъ на румънската сигурнация

Писмо отъ Добруджа, 11. V 931 г.

Отъ месецъ време имаме ново правителство. Многогадайнитѣ и многообѣщаващитѣ голѣми реформи националенъ царнисти си отидоха. Нашия крайъ Кароль не се щегува. Нито на пита, нито въобще иска да знае какво искане. Току ни назначи професоръ Иорга за и-ръ предсѣдатель. Я професора по исторія Иорга, сигурно знаете, е отъ онѣ калибъръ учени, който подърма че румънски народъ е най-стария на Балканитѣ, че Асенъ и Петъръ, известни у румънската исторія „Асанъ шъ Петъръ" били отъ румънски произходъ и че най-сетне границата не румънския народъ е била и трѣбвало да бѫде Балкана. Както виждате другитѣ бѫдъ по-скромни съ Русе — Шуменъ — Варна.

* * *

Нашитѣ миноритарци сѫ вече наредени. Ходеха до София, до Женева, но най-сетнѣ наредиха се. До Кароля Иорга, а до Иорга тѣ — Тошевъ — Брашовановъ — Митиковъ и пр., все отборъ, шкембелии, вреферсти, подмити на всѣкия власть и т. н. И тѣ влѣзли въ национаванния блокъ на Иорга за да спасяватъ Румъния „таге". Обѣщали имъ четири мѣста 2 въ камарата и 2 въ сената. Дворъ ги кѣнка отъ радость. Народа ще нѣма да слуша нови обѣщания и да чака нови реформи до като му смъкнатъ и ризата отъ гърба.

* * *

Българското обществo продължава да се бори, разделено на две фракции — дѣсни и лѣви, до като затворятъ сѫнинатитѣ. Лѣвитѣ взимать напоследъ, защото сѫ по-прави и народа е съ тѣхъ. Общото мнѣние е че добруджанци не могатъ и не бива да се влачатъ по чужди вкусъ, а да слѣдватъ тоа на своитѣ интереси. Влиянието на руските книжа е голѣмо и съ дълбоки корени вѫрвѫтъ селянитѣ.

Румънската сигурнация следи много внимателно всичко. Тя знае такива тайни какватo и многозна претендиращи не знаятъ. Тя имъ напримѣръ фотографии отъ цѣли изложения по разни направления. И за това не се много безпокои. Страхъ отъ тая или онѣ организация нѣма, защото познава всичко и въ най-голѣми подробности. Изходи сѫ правятъ многозна, че всичко е добре законспирирано. Въ единъ репортъ на силистренската сигурнация, до главния ревизиоръ попадналъ случайно и прочетохъ отъ нашъ българинъ се пише следного:

— Всичкитѣ борби въ българското общество ни сѫ известни въ подробности. Тамъ борбата се води между две крила. Едното, на дѣснитѣ български предатели се води отъ (поменаватъ се имената) е безопасно, а другото на лѣвитѣ — тѣ сѫ повечето комунисти. Ние ги познаваме добре, тѣ сѫ винаги въ рѫцѣтѣ ни, за това и тѣ сѫ безвредни. Ние можемъ всѣки моментъ да турнем ръка на тѣхъ. По озвисни сѫ обаче онѣ предатели на чело съ (поменаватъ се имената) които се мѣкатъ въ вѫтрешния истиненъ политически животъ на страната заемайки важни постове въ партиитѣ и дѫржавната иерархия и като такива имать достѫпъ на всѣкѫде и се ползятъ съ покровителството на голѣми наши дѫржавници.

Както виждате наредени сме много добрѣ и въ общество, и партии. Ако ни давать вярони ще бѫде добре, но кога ли ще ни навѫрнатъ и хлѣбчетѣ въ Дунава?

Бабадаглия.

Голѣмо нещастие въ Добруджа

Нестигатъ другитѣ неволи на добруджанци но и природни стихии трѣбваше. Преди нѣколко дена въ юго-западнѣта область на Силистренско се е развилъ ураганъ и сѫ падналъ голѣми проливни дъждове. Въ с. с. Ночина, Фрашари и Пендали стихийната вода е достигнала покривитѣ на кѫщитѣ. Отнесено е всичко. Въколни дървета били изкоренени. Падала е и голѣма градушка, която напластила 30 см. дебелина. На пѫть керуша сѫ начаяника на жандармерийския постъ, жена му и дъщеря му сѫ убити отъ градушкитѣ убити били и впрегнатитѣ коне.

Въ Тутраканъ порои е отнесъ въ Дунава склада съ храни.

Много добитъкъ, главно овце по полето сѫ убити. Страшни поражения сѫ нанесени на нивитѣ. Голѣмо е нещастието въ тоа край.

—ф—

На анонимния дописчикъ

Въ редакцията се получи следното съ молба да се напише.

Въ брой 9745 отъ 7 того въ в. „Миръ" като дописка е писано, че въ нечестото си на вибуа. Лекарь съмъ отказалъ да превѫрна двама ранени дошли въ клиниката на 2 май за медицинска помощь. Постѫпилъ съмъ така защото, както съобщава дописника „отъ направената справка се указва че д-ръ Пенчевъ е известенъ комунистъ, зарегистрираенъ и въ щиренията на полицията и още „свѫщенъ на 1 май е билъ дежурнъ вибуа лекарь, обаче Г-на не благоволилъ да отиде на работа", а болнитѣ били „двама добри българи, а другите студенти".

Никога не бихъ се занимавалъ съ мѫчотиите на писача отъ в. „Миръ", ако въ дописката му бѫхъ лично само изъ вплетенъ.

Дѫлжа обяснение, обаче, защото въпросе докосва престижа на 1-ва хирургъ, университетска клиника. Тамъ азъ не мога да бѫда другъ освенъ лѣкарь, готовъ да дадемъ помощь на всеки страдащъ. И ако действително посѣщението ми е такова какъвто иска да го представи дописника, безспорна вина имать и онѣ, които не пѫрвитѣ въ клиниката. За да отхвѫрля тая клевета които цѣли да опетни порядкитѣ въ клиниката и съ това и достойнството на шефа и проф. д-ръ П. Стоянов, правимъ настоящето.

Въ клиниката съмъ не отъ вчера. Лекувалъ съмъ и лекувамъ и пролетарци и чиновници, левичари, десничари пъкъ и „родолюбиви" черноризци. Тѣ искатъ най-добре да имать какъвъ е могъ подходъ къмъ болнитѣ, правилъ ли съмъ и прави ли разлика при изпълнение на лекарския си дѫлгъ, при даване медицинска помощь на тия или онѣ. Ако „родолюбецъ" дописникъ бѫше надникналъ въ клиниката щѣше да види двама болни, не по малко „родолюбиви" отъ него, при това и по-малъ, които не сѫ на същото мнение по много отнасяне. Тѣ бяха му казали, че на само не съмъ и отказвалъ медицинска помощь, но че съ своето дѫржание и обичъ къмъ болнитѣ сѫ, извънъ това, които имъ давалъ като лѣкарь, като най-близъкъ тѣхенъ другарь обрѫдвалъ болнитѣ на страданиятa имъ. Тамъ анонимния писачъ, щѣше да види отношение и да осѣзнае чувства, ако, разбира се, е годенъ за това, които приобщаватъ лѣкарь и болнитѣ и които доведоха до плачъ болни на Д-ръ Пенчевъ — известенъ комунистъ — когато, знетъ съ друга работа не може да ги приближе. И много biва пр. работи би изучилъ изучилъ, които да му пречуятъ охотата не тая почва да не указва. Помощитѣ въ които нѣма основания да не вѫрва, много нѣща могатъ да му кажатъ. Ако сѣтѣ да се корекнѣ, нека отиде да ти послуша.

Тази проявѫрки още повече се налагаше да направи в-къ „Миръ" преди да даде гласность на дописката.

Случката както е изнесена е магла и мръсна лъжа. Всички болни които бѫха въ чакалнята на амбулаторията по това време и които сѫ записани въ жиб. журналъ, ще установятъ това. Самото очакване да отворятъ самитѣ ранени, стига да не се ръководятъ отъ предвадителя и последвали случаите уговарания.

За уважение на обществото трѣбва да кажа, че тая случъ срещу мене е много естествена като се има предвидъ, че мотивитѣ убеждения като гражданинъ сѫ противоположни на „родолюбиво" — черноризкитѣ. Но не по такъвъ начинъ трѣбваше да ме лъжъ черноризецо, защото стѫлвашъ на чужъ дъска, лъжъ и стрелятъ ти не бие само мене.

Другъ пѫть се цели само въ мене. Тогава и задачата ти е по-простена пѫтъ и на мене давашъ по-широки възможности.

„Постойното" сѫществение „родолюбецо" къде остана?

Д-ръ Пенчевъ

Националенъ-революционнитѣ движения на Изтокъ

Гражданската война въ Китай продължава. Войскитѣ на Чанъ Кай Шекъ не могатъ да удѫржатъ положението въ Нанкинъ. Правителството се премѣсти въ Шанхай. Атакитѣ срещу правителството сѫ толкова много засилени, че неговото положение е станало критическо.

Отъ друга страна революцията въ Кантонъ се разширява на сѫверъ. Поради тоа фактъ нанкинскитѣ войски сѫ застрашени и сѫ въ отсѣкление предъ тия на комуниститѣ. Срещу Чанъ Кай Шекъ се е надигнала голѣма борба и отъ собствения неговъ кржъ. Голѣми сѫ противоречията между членовитѣ на правителство въ Шанхай. Чанъ Кай Шекъ е обвиненъ, че е изнѣнѫлъ на приятелитѣ на Куоминтанъ и не искалъ да изтѫпа упоритѣ системи въ своя полза.

Отъ друга страна бившитѣ управитель на Кантонъ, Чанъ Мингъ Ху, е отказалъ да се върне. Чанъ Кай Шекъ обвинява новия управитель на Кантонъ, че злоупотрѣбилъ 5 мил. долара отъ разходитѣ за войската.

Китайското правителство прелиства правото на екстериторialность за англійскитѣ поданици. Перетъ новитѣ условия на англійската флота е отплувала отъ Хонгъ-конгъ за Нанкинъ и другите два крайцера въ Зей Хай Вей получили заповѣдь да бѫдатъ готови.

* * *

Национадното движение и въ Индия на е спрѣло своя вѫрвежъ. Локалнитѣ въстания тукъ тамъ изъ страната показватъ, че индийцитѣ далечъ още нѣматъ потрѣбнато ръководство. Гандиъ съ своя мистицизмъ, повече вѫзпира движението.

Анкетата по смутоветѣ въ Гаумпаре установила, че сѫ убити 108 индийци и 116 наковани. Въ това число не влизатъ изгорелитѣ и удавенитѣ въ Гангъ, които изчезналитѣ. Всичко умрѣли сѫ 350 и ранени 150.

* * *

Въ Египетъ борбата отъ национапиститѣ срещу правителството се изразява вече чрезъ въстания и улични борби. Въ Бени Суефъ тия борби сѫ стигнали най-голѣми размѣри. Убити има 4 души и ранени 35.

Правителството спрѣ три национални вестника, и забрани конгреси на националиститѣ, който щѣше да стане въ Каиро. Отъ друга страна разнѣстени сѫ войскови чети сѫ отдѣлъ на предстоящи национални движения. Положението е нетвърдо.

Англия, с порѣдъ декларация-

Срещата на Кралъ Александъръ

На 4 май тая кралъ Александъръ с... кралъ Кароль ... предварително уговорено ... въ Оршова на Дунав ... се е провѫрвявалъ ... и-ръ предсѣдатель ...

Около тая среща ... много коментари. ... Балканитѣ частно ... и Югославия, тѣхни ... се свързватъ до ... ключение:

1. *Обявяване на ... въ Румъния.*

2. *Изменение ... дунаредлаять ... ная дне держави.* ... *тежестта* ... *ръзъ къмъ Берлин.*

3. *Да се сключ ... като и политическа ... ности отъ Франция.*

4. *Опитъ за ... Москва.*

Германцитѣ и ... за тоя сѫбѣ ... коронованъ ... диктатурата ... да нѣма умуваня ... политици.

Предатели сѫ ...

предатели ще ...

Гепешки възторгъ ... напо ибриитѣ на ... нала отъ в. „Добруджа" ... радствуватъ нашинитѣ ... че най-после успѣхъ ... д-ръ Вичева въ ... трѣбва да признаемъ ... не имъ се удаде въ ... ние на последнитѣ три ... безъ съдействието на ... които правителство. Единъ ... но когато румънското ... телство е искало отъ ... ве справенето съ д-ръ ... който чрезъ ДРО ... добросѫвестнитѣ отнасяния ... Румъния, както и ... секвестра, делегации ... рудненския ИК ... Стоянов, П. Господинов ... Хр. Попов сѫ ... Бурова и Мавлова ... да се „умиротворя" ... нѣлния изразъ) д-ръ ... който прочелъ ... вената политика ... политика и на ИК по ... женския въпросъ.

Идеи и мѫчрето ... тѫкъ, че Изтъ. Комитетъ ... съюза „Добруджа", не ... да румънска политика ... е стѫлѣ на внѫшнитѣ ... за земеиноизвисящитѣ ... Добруджа. Ако имать ... нѣма спорверсвитѣ ... сме готови на една ... тическо анкета, но не ... мнѣни ренегати и ... гащи.

Нашето мнение си ... вѣрно, че постигнатата ... годба между румънското ... българско прави ... дане секвестра нѣма ... стигне абсолютно ... практически резултатъ. ... дунайска селянинъ — ... селянинъ, нѣма да ... бѫде владението на ... защото като се мѣне ... за секвестра въ Румъния ... ве румънската конституция ... ато забранява на чужди ... нци да владѣятъ ... ти.

Предатели на българщ... Това сѫ били и такива ... останатъ.

... ія на Хендерсонъ, остава ... га наблюдателка, която ... че готова е за всѣки ... се намѣси, както въ ... тая въ Индия и Египетъ